

Лариса Муровиц

Дерево Рідного Рогу

diasporiana.org.ua

ЛАРИСА МУРОВИЧ
ДЕРЕВО РІДНОГО РОДУ

Величущая. Тамі

Оні Тарув
на скочан кро мін
мнвєгір в Творонні

Лариса Мурович
24.5.1985.

LARYSSA MUROVYCH

ANCESTRAL TREE

POEMS IN UKRAINIAN LANGUAGE

Toronto

1984

Canada

ЛАРИСА МУРОВИЧ

ДЕРЕВО РІДНОГО РОДУ

ПОЕЗІЇ

Три збірки в одній книзі
1. ДЕРЕВО РІДНОГО РОДУ
2. МУЗА В ШИНЕЛІ
3. ЛЮБОВ ДО ВІТЧИЗНИ

Цейладом автора

Торонто

1984

Канада

Графічне оформлення обкладинки:
Євген Дудна

ДЕРЕВО РІДНОГО РОДУ

Авторка в часі виїзду на еміграцію 1943 р.

НА ПРЕДКІВ СЛІДАХ ГЕРОЇЧНИХ

Земля нашим Предкам зміцняла силу,
Коли її тіла торкались руками...
Та як обійнять рідну земленьку милу
Ізгоям, живущим здавен за морями?

Без ґрунту нелегко нам сильними стати,
А все ж таки мусимо! В час дуже грізний
Нам треба щоденно можливість кувати,
Щоб жити — снагою Вітчизни!

Хто ж молодь, народжену вже на чужині
(Де в душу хтось завжди лле краплі отрути),
Тут міццю наснажить, яка в Україні
Готується наново спалахнути?

Історія зближує нам покоління,
Всіх ер покоління — колишні й сучасні,
Показує, де наше рідне коріння,
В пітьмі смолоскипи підносить незгасні.

Освітлює Предків на стежах одвічних,
Щоб ми пам'ятали, чиї ми діти,
І вчилися на їхніх слідах героїчних
Ту землю безмежно — ділами любити!

1970

РАДІСНИЙ ЧАС

Пройшли віки, а з ними безліч літ.
В гаях священних, у погідну пору
Не в'ється з огнищ фіміям угору,
Хоч сонце й досі — мов небес жар-квіт.

Тепер там Предки серед сосон віт
Також уже нам не полонять зору,
Бо не ідуть на шпиль гірського бору
Побожні Гимни заспівати в світ.

Та в мене радісний спинився час,
Якого прийняла я без вагання.
Тому, що в огнищах огонь погас,

Відчула я в душі його палання
І, щоб ті Предки ожили між нас —
Прославлю віршами їх поривання.

1970

**
*

Вродилась думка з новим неспокоєм,
А їй так легко-легенько в лету,
Громадиться думка за думкою роєм
І дивиться кожна в обрану мету.

Як добре з думками дружити в чужині, —
Ти ними полинеш над прірви століть,
Не будеш самотна й в підземній ясині,
Людьми думки стануть в просвітлену мить.

І житимуть радо за їх ритуалом,
І з ними молитись до щедрих Богів,
Які Триєдиним яскріють Началом
Для русичів, — із володарних часів.

О прощавайте, відомі простори,
Я мушу летіти думками туди,
Де кличуть безмежні степи й рідні гори,
Де вихор завіяв стіп людських сліди!

1967

Ген понад землею вже сонце зійшло,
Освітлює в травах спіральну стежину,
І квіточка кожна і кожне стебло
Тут схожі на неньки-природи дитину.

Я в рідному раї... А де ж піонер,
Що перший зверстав цю країну цілину?
Шукаю слідів між гранітних печер
І кличу, гукаю живущу людину:

“Гей, вийди назустріч хутенько, гей-гей!
Таж я з твого роду, мов зерно з колосся!”
Враз кинуло сонце з небесних дверей
Проміння на “руса”, сучасного лося.

Напроти — русявий, простірний владар,
З ажурами рогів, як списи й корона,
Він завжди готовий відбити удар,
Коли б нападала хижацька колона.

Схвильований він і схвильована я,
Та з одноіменником мого народу
Знайомлюсь, неначе тотемна рідня:
Із спільного струму п’ємо разом воду.

1968

РУСЬ — РУС

Каже мовник, що від “руса”
Вилонила Русь ім'я.
“Рус”, якого шкіра руса,
На тотемах мав знам'я.

Тямка “рус” є старовинна
І змінювала букви звук:
З “руса” — рось, немов дитина,
З рося — лось, як мовний внук.

Досі “Рось” у назві річки
Пам'ять оживляє нам,
Бистрі хвилі річки-стрічки
Безнастанно дзвонять там:

Древній “рус”, що лосем згодом
Перезвав наш творчий рід,
У житті-бутті з народом
Не один проходив брід.

Міцногрудий і рогатий,
Плодовитий пущі цар,
Спадок нам лишив багатий —
Назву “Русь”, тотемний дар.

Вже були й ще будуть спори,
Чи прийняти “Русь” від “рус”,
Та ніхто в світах не зборе
Геродота — “Геррос”, — чи “Геррус”.

1970

СОСНА І ДВА ГОЛУБОНЬКИ

(за стародавньою колядкою)

Тоді не було ще землі, ні неба,
Лиш море синє шуміло всюди,
А серед моря — сосна зелена,
А на сосні тій — два голубоньки;
Сосна ж їх живицею вирощала.
Два голубоньки радили раду,
Як сотворити нашу Вітчизну:
“Нам треба в дзьобах піску з дна моря
Принести й довкола сосни посіять!”
З піску тоді чорна земля постала,
А два голубоньки, як землю вздріли,
Крильцятами радісно обнялися.
Знов голубоньки живицю клювали,
Щоб нею зміцнитись і пільму прогнати.
Золотосяйне каміння з дна моря
Два голубоньки носили, носили
І кидали вгору, чекаючи дива.
Над ними враз неба твердь розпростерлась,
Засяяло сонце, місяць і зорі!
Поцілувалися два голубоньки
І до сосни тоді заворкували:
— Соснонько красна, древо шляхетне,
Ти нас живицею щедро живила
І світ сотворити нею надхнула,
Тому тебе будуть жінки в Батьківщині
На писаночках — славити вічно!

1968

Тут треба одностайно жити
В коловороті всіх подій
І вірити у древні міти,
Що дійсністю були тоді.

Дарма, що нині інша віра
І різні погляди в людей,
Та правди лиш правдива міра
Для вір — освячений елей.

Хто ж нас учить, що дикунами
Були ті Предки в давній час,
Нехай замовкне! Світло брами —
Для правдомовних поміж нас!

1970

**
*

Джаган і лопата... Ці помічники,
Наснажені тиском гарячих долонь,
Копаються в землю, у давні віки, —
Там люди лишили нам світло з осонь.

Дерзаймо! З чола крапле піт мій рясний,
Пом'ягчує земні шари в глибині,
“Спочинок” лиш буде у творенні дій,
А голод і спрага — сприяють мені.

Від ранку до ночі — удар на удар,
Каміння і глину викидую вбік,
Землянка, мов долі обраної дар,
Стається притулком, як день уже зник.

Далеко в просторах реве дикий звір, —
Довкола ж землянки, у часі пільми,
Коли в полон хмари беруть світло зір,
Шість янголів гонять злих духів крильми.

1971

Враз очі сьогодні знайшли незримо,
На костях узділи живі тіла,
Які під землею не стіли з ними,
Немов би й душа з них не відійшла.

О рідні ви люди, станьмо до бою
У творчій розмові про давній час,
Погляньте: вже й сонечко над горою
Вітає осяйним промінням нас.

Та, якби забракли слова при стрічі,
Тоді почування доскажуть те,
Що думка думкує, доскажуть тричі,
Бо Трійця одвічне число святе.

У ній Триєдина присутність Бога
Освятчує кожну правдиву вість,
А вісті в далеч покличе дорога,
Як їх окриляє Небесний Гість!

1965

ТВОРЧЕ СЛОВО

Постало Слово — спочатку світу;
Та як подати акорд привіту?
У тонів зброю вдяглося Слово
І задзвеніло кругом чудово!

Дзвеніло Слово — спочатку світу;
Та хто ж відтворить акорд привіту?
Тоді пташки там із Слова сили
Пісні в просторах загомоніли,
Річок там струми, вітрів там юрми
Заграли в Слова срібlistі сурми!

Лунало Слово — насеред світу;
Та хто почує акорд привіту?
Воно зродило там людську пару
І в межах раю — пільми примару.
Та творче Слово, яке вже квітло,
Звеліло: Пільму хай збере Світло!

1964

**
*

У пущі перший крок людини
Як залунав, — його луна
Гуділа з надрів серцевини,
І в пущі теж гула вона.

Лунав той крок під деревами,
Де досі не було житла,
Лиш грізне булькотіння з ями,
З рудої барви джерела.

Шмагав ще й вихор там зустрічно
Шерстким ударом батога,
Напроти ж нього невідклично
Людини бойова снага!

1968

**
*

Землі багато скрізь. Греби,
Сягай, людино, якнайширше!
В лісах-лугах ростуть гриби
І можна жити несогірше.

Ти дикі кури у ярах
Лови хутчій, скрути руками.
Зайців із праці бий в лісах,
Або приманюй їх пастками!

В ріці пструги та й окуні
В полон здаються срібнопінні,
А завтра... Завтра... В далині...
— Про "завтра" мусиш думать нині!

1963

ПЕРВІСНА ВОЛЯ

Найпершої людської думки спалах
Там був високий і безмежний: Воля!
У предка просторах, на горах-долах
Скрізь добра її домувала доля.

Куди тільки підеш — вона,
Щедротна, жива, осяйна,
Усюди, вчуйте, усюди
Свобідно дихали груди!

Тоді то Волі було так доволі,
Що в неї запас був на час недолі,
Бо Воля й у попелі, після навали,
Нам іскри лишала, щоб ми — роздували!

1968

ПАЛЕОЛІТ

Палеоліт прислав привіт
Від білої людини,
Що в тих віках жила в лісах
Всіх обширів Праукраїни.
Родин тоді, в добрі й біді,
Вже побут був осілий, —
Майстерність рук із каменюк
Різьбила сокирки і стріли.
Сліди старі зберіг в шарі
Окіл Дніпра, Дністра і Прута.
О скільки там тих діяграм
На костях мамутів! Чом люта
Судьба доби думок скарби
Так пізно винесла на землю?
Та календар — мізинський дар —
Я нині з гордістю приємлю!

1968

БЕРЕГІННЯ

Дарії Онищук

Фігуринку коло ватри я знайшла не даром,
Бо вона хвилює душу дивним чаром.
Випалена з глини цяцька-фігуринка
Не є чоловіком. Вона... вона — жінка.
Як в руці тримаю — пальці обпікає,
Як дивлюсь на неї — наче оживає,
І кричить до мене: — Я не фігуринка,
Я в твоїй Вітчизні — перша жінка!
Я Велика Мати, я твоя предкиня,
Огнища в стоянці — перша господиня!
Викресала перша я вогонь для світу,
Ой давно-давно, в лісах палеоліту.
Я вже знала й чакли, як звірів скоряти,
Я дитині вміла пісню заспівати
І в землиці зерно сіяти весною,
І знайти цілющі зела під горою.
Всіх стихій природи я Велика Мати,
А тобі, мій гостю, треба слово мати
І звістити людям, що я їх предкиня,
Огнища в стоянці — перша господиня —
Берегиня!
... Фігуринка може б довго ще кричала,
Та її в рядки я нині вкарбувала, —
Хай живе й про себе нам свідкує далі
В цьому вірші, наче в театральній залі!

1984

ПІДЛЬОДОВИНОВА ЕРА

На Батьківщині підльодовикова ера —
Це дійсність історична, не здумана химера!
Життя людей тут подвигом цікаве —
На велета-мамута робили облави!
А мамута чарувала Велика Мати,
Щоб чоловікам дав себе вполювати.
З гу-гу-гу і з на-на-на
Розходилась в пущі луна,
Здригала, страшила і заклинала,
Під гору в яму там мамута заганяла!
Наш мамут важкий і повільний. Очима луп-луп
І в ямі спинився копит — гуп-гуп.
Не вилізе мамут-сердега з ями,
Бо чоловіки його б'ють крем'яними колами,
По голові б'ють раз, два, три, а може й сто разів,
Начальниці слухаючи наказів.
Зтихло. А з мамута м'ясо стачить для роду —
Поки льодовик розіллє весною воду!
А з мамута зуби — стануть кріслами
Довкола ватри, під небесами!
Ще буде зі шкіри — дах цій землянці,
Для членів роду — шуби й сап'янці!
Та, як вогонь буде ясно у ватрі палати,
Врізьбить меандри — на мамута костях — Велика Мати!

1968

КАЛЕНДАР МІЗИНЦІВ

Календар їх солярний —
В десятичнім мірилі;
О який він прегарний
У меандровім стилі!

Як там діти природи
(Живши в єдності з нею),
Прийняли до господи
Десятичну ідею?

Десять місяців року
Здумав розум людини,
Що вживала щокроку
Свого тіла кінчини.

Для роботи й змагання —
На руках десять пальців,
Пальці ніг — для ступання,
Для походів і танців.

Та меандрові взори
У рисунках Мізинців —
Тих часів архитвори,
Невмирущі в низинці.

У гуцульських Карпатах,
В вишиванках яскравих,
Вони й досі на чатах
Предків творчої слави!

1974

БУКОВИНСЬКА ЗНАХІДНА

Хай славиться ввік Молодове,
Село на моїй Буковині!
Прадавні його основи,
Відомі тепер в Україні.

Хоч древнє село, та все юне,
Бо навіть ті люди старечі
Там дзвінко співають, мов струни
Хвиль Прута у зоряний вечір.

Дівчата... Яка ж їх окраса?
Вони синьоокі й русяві,
У них русичівська ще раса
Живе і в струнчастій поставі.

Я тямлю: були там мужчини
Беркі до роботи, поважні,
В боях за права Батьківщини
Лицарські, хоробрі, одважні.

Не раз я в Канаді згадаю
Село з ароматом акацій...
Не мали ми кращого раю
Для молоді в часі вакацій.

А скраю села два горбочки
Землі я грудьми називала;
З-під їх трав'яної сорочки
Молочна роса витікала.

Як дуже горбочків тайницю
Збагнути тоді я хотіла,
Здавалося — їхню живицю
Підземна просочує жила.

Знайшли слідопити аж нині
Кість мамута в нижньому ложі
З найстаршою на Україні
Гравюрою Лося-Вельможі.

Чи соки горбків людям здавна
Ясили з підземного світу,
Що в глибі перлина є славна —
Тотем рідний з палеоліту?!

1978

ДРЕВНІСТЬ БУКОВИНИ

Як часто в думках я вертаюсь додому,
Де хвилями Прут берегинить долини,
А блискавка в небі є підписом грому
Над древністю земних шарів Буковини.

Це знають Цецин і столичні Чернівці,
Роша й Садогора скарбами ще повні,
Також незабутні Шипинці й Ленківці,
Де Ольжича руки копались чудовні.

Народ мій одвічно там був автохтоном,
Як свідчать нам знахідки з палеоліту,
А Предків моїх голоси дзвонять дзвоном:
“Порівнюй спіральні взірці й з неоліту!

Вони ж такі древні, як скрізь в Україні:
Трипільські тарілки й дзбаночки чудові!
Жіночі ж фігурки теплом дишуть в глині,
Знаряддя ж рільничі — орати готові!

Періоди брондзи і криці? Те саме!
На зброї ще відтиски пальців є раті!
За вільність боролись мужі з ворогами,
Бо й кров на мечях залишила печаті!

“В слов’янській добі свою силу й уроду
Твоя Буковина все з Руссю плекала;
Затям! Ти з тиверсько-полянського роду!”
Мене так бабуса в дитинстві навчала.

Як часто в думках я вертаюсь додому,
Де хвилями Прут берегинить долини,
А блискавка в небі є підписом грому
Над древністю земних шарів Буковини!

1973

Несу в руках серце в простір незнаний,
Де нині чутно диких звірів рев,
Та серця дорога — напрям обраний —
Провадить у царство святих дерев.

Вони заворожать серце і думи
Правдивою мудрістю Прабатьків.
Їх праісторичні об'яви-шуми
Не зможуть убити й леза катів.

Як зріжуть нам Дуба або Калину,
З насіння нащадки знов поростуть.
Деревам немає в лісах загину,
Бо з соків землиці безсмертність ссуть.

Несу я в зелені лісів чертоги
Теж віру, що світить в очах моїх, —
О дайте мені ви болю й тривоги,
Бо радість у пісні родиться з них.

О потрясайте зорю мою білу,
Що нині в серпанку ряхтить роси,
Нехай вистраждаю русичів силу
Я з вашої, Дубе й Калино, яси!

1973

**
*

В цій нещодавно викопаній хаті,
Яку земля тримала досі в заперті,
Спинилась я у культовій кімнаті,
Стаю набожно при південному куті.

Обводжу зором стінку, що — до сходу, —
Округле тут, освітлене вікно.
Саме, вернувшись з небесного походу,
Блищить на ньому соняшне судно.

Вівтар ось на долівці для родини.
Хрестоподібна форма кам'яна його.
На раменах цього хреста — мищини
Для приносу жертвовного, також мого.

Чом відчуваю я чийось присутність в хаті,
Хоча ніде не бачить зір когось?
Шумлять надворі лиш дубів ряди крислаті
І копитами тупотить рогатий лось.

Упали промені з Дажбожого обличчя
Через вікно на мене, на жертвний звід,
І заповонена передчуттям величчя
Кладу в мищину зерно і рожаний цвіт.

Чи знов мені здалось, чи справді відбулося?
Хтось обійняв мене в ту незабутню мить,
А потім ніжно гладив хтось моє волосся
На знак, либонь, що жертву цю благословить.

15. 8. 1977

ОСВЯЧЕННЯ ХЛОПЧИНИ

(легенда)

В неоліті ця родина
Цінувала вартість сина,
Що поширить рід у плем'я,
Якщо буде там верем'я.

В день освячення хлопчини,
Що тепер звемо "хрестини",
Радилися батько й мати,
Де б то "хресних" призбирати.

Як дитя купали в струмі,
Враз почули в річки шумі:
"Я для сина — мати хресна,
Я, землі вода чудесна"!

Сонце, перед власним словом,
Обняло дитя покровом
Теплих променів яскравих
І батьків звістило бравих:

"На родиннім вашім святі —
Батьком хресним я дитяті,
Я ж йому дав долю щасну,
Дав снагу мою незгасну!"

Заспівали й три вітри там
Над дитятем несповитим:
"Чом забули ви з нестями,
Що хлопчини ми — кумами!

Ми вдихаємо сьогодні
В нього думи благородні,
Щоб, наснажну мову мавши,
Родові служив він завше!"

Батькові сказала й мати:
— Ти ж орач землі завзятий,
Синові в цей день прозорий
Даймо вічне ймення — "ОРІЙ"!

1969

ЛАДНАНКА ДЛЯ ЛЕЛІ Й ОРІЯ

(легенда)

Леле, Леле, буйно в'ється хміль лугами,
Він стежки обранцям стелить килимами,
Ти ж благай сьогодні землю, неньку любу,
Хай благословить із Орієм до шлюбів!

Леля зором обняла землі безкрає,
Білими грудьми до неї припадає:
“Дай мені твоєї, рідна ненько, моці,
Щоб служила родові на кожному кроці!”

Одягла землиця Лелю на весілля
В плаття вшиті із квіток і зілля
І рекла: “Благати ще Сварога мусиш,
Хай вгорі вогнем дві рідні зв'яже душі!”

У Жар-Птиці золотім ридвані
Леля й Орій полетіли в миті ранній,
А весільний почет — довкруги простором,
Це природи світлі духи ладкають їм хором:

“Та вертайтеся на землю швидко з Раю,
Ритуал почати шишки... з короваю,
З короваю, що на світле сонце схожий, —
Він для вас — весільний дар Дажбожий!”

— — — — —
... Та вертайтеся на землю швидко з Раю!

1969

Збудились квіти, зела, трави,
Дзвенять пташині голоси,
Бо Сонця, Сонця схід яскравий
Почався вже на небеси!

Виходять люди із стоянки
У вишиванках-сорочках,
І в унісон пташкам — веснянки
Виводять у степах.

Ширяє пісня у просторі,
Мов молитовний ритуал.
Скрізь у траві блищать прозорі
Перлисті роси. А хорал

Могутніє в кличі: ДАЖДЬ-БОЖЕ!
Думки наснажують слова.
В них тільки сонечко погоже —
Небесна щедрість вікова.

Ці люди знали в ріднім краю
Із досвіду свого життя,
Що Даждьбог — датель урожаю,
Владар, продовжувач буття!

1971

ЖРЕКИНЯ РОДУ

Трипілля, чудове Трипілля,
У тебе щодня — мов неділя,
Скрізь Мати, як роду жрекиня,
Вона ж була земна богиня!

Хто першого раю шукає,
Спішіть у Трипілля безкрає,
Цілуйте землі скибу кожну
І пісню співайте побожну.

Співайте для Матері славу,
Що мала духову державу
На нашім чорноземі ріднім,
Колись від тиранів свободнім.

Були її діти вродливі,
Мов квіти на полі щасливі,
І, прикладом Неньки пройняті,
Творили лише благодаті.

В прадавнім тім матірнім ладі
Теж батько коривсь її владі
Усе справедливій і добрій,
Та не самолюбно-хоробрій.

Трипілля, чудове Трипілля,
Святе, материнське привілля,
Твоє сонцесяйне поліття
Хай снажить майбутні століття!

1973

**
*

Трипільці щасливо живуть:
Меандрами злучені спільні долі
У хороводах, на соняшній волі
Від ранку до ночі, кожної днини, —
Їх не злічити, нема їм кончини, —
Безкрая, Дажбогом освячена путь!

Трипільці духово живуть:
Творять мистецтво їх душі величні,
Спіральні узори соняшно-кличні,
Які відімкнуть знов небесні двері
В майбутній, з вільними душами ері, —
Безкрая, Дажбогом освячена путь!

1970

ДАЖБОГ

*"Український народ —
Дажбожий Внук".*

М. Грушевський

Могутен був Дажбог в небесній верховині,
Він сотворив усе на Русі-Україні:
Річки, поля, гаї, квітки серед пустелі,
Він Батьком був прапредків — Орія і Лелі.

Могутен був Дажбог, усюди й досі сущий,
Бо хто ж Він, як не Дух народу невмирущий,
Що від свого Творця початок взяв духовий
І множитья з Його божественної крові?!

Чи ж забувати це сьогодні нам пристало,
Хто нашому життю й Вітчизні дав Начало?
Хай славен буде ввік на Русі-Україні
Наш соняшний Дажбог — в одвічній сварзі синій!

1972

РІДНИЙ МАЄСТАТ

Близько Стеблова машин спинились триби,
Люди глянули в палеолітні глиби,
Нині знайдено в них історичний скарб.

На прадавній скелі — таємниче руно.
То врізьбив наш предок владний знак Перуна —
Блискавки тризубний, гострий карб.

Чом він серце й душу знов мені хвилює,
Проти Посейдона спадщини бунтує?
Як злюбити можна знак його морський?

Хто нам з нього герб створив державний?
О, народе, таж тобі твій предок славний
В блискавиці заповіт лишив сякий!

Зважмо суть емблем: чужий — з Еллади духу.
Рідний з Русі, він наснажує до руху,
Кличе ворога в боях перемогти!

Котрий більш потрібний для життя народу,
Щоб здобув, нарешті, втрачену свободу?
Чи нам грецький зміцнить порив до мети?

Дехто каже: “Чей Перуна знак поганський...”
— Але й Посейдона теж не християнський!...
І боїться правди не один наш брат.

Витискаймо кров ту рабську й сукровату,
Предка думку зглиблюймо крилату,
У його ж Тризубі — рідний Маєстат!

1968

**
*

Богове Русі — шляхетні Богове,
Не люблять жертов із крові людської,
Ані із крові тварини живої
Не полюбляють шляхетні Богове.

Киньмо у полум'я ватри священне
Лиш овоч, зерно, квітки барвносяйні,
Замість подяки за ниви врожайні, —
Хай полум'я жертов горить священне.

А пахощ жертов до неба вже лине,
Де душі Предків співають у Наві,
Співають гимни дзвінкі Матірславі,
Як дим жертовний до неба вже лине.

Радіють Предки, що їхні завіти
Успадкувавши, — в ділах бережемо,
І жертов кровних Богам не даємо,
Бо пам'ятаємо їхні завіти.

Ми ж діти Русі — зрідні з Богами,
Живем із ними в любові одвічній,
Подібні маєм серця героїчні,
Тому що завжди зрідні ми з Богами!

1975

ПОДОРОЖНИК

Я завжди подорожник ношу в моїй бесазі:
Гоїтель він тілесних і всіх душевних ран,
Також дає він відсіч ущипливій зневазі,
Якщо б на шляху стрівся назола-шалиган.

У неозорі далі мене штовхає туга,
А скелі і яруги біжать мені навстріч.
Вдень надімною сонце, вночі зірок кольчуга,
Але й Арідник часом лякає в чорну ніч.

Дивуються вже друзі, що я жива і жвава,
І дякують за силу відпорности мені,
Я ж їм кажу: хай буде від вас подяка й слава
Зелу, що я зірвала у вірі навесні.

— Чому ж не помагає нам подорожник з гаю,
Коли в житті поранять ворожі стріли злі?
— Бож виріс ваш близенько, а мій в далекім краю,
Аж ген, де з неба духом — зіллявся дух землі!

1976

РИТУАЛ КВІТІВ

Хоча мільйони днів пройшло,
Весні це нині не в примітку:
Вона, як і колись було,
Знов оживила кожну квітку.

Фіялка, дивина, чемір,
Ромашка, рута і шавлія
Танцюють в гаї вздовж і вшир,
Мов гагілкова веремія.

Людино, думай, хто вони?
Квітки? А може ті дівчата,
Що в перевтіленнях весни
Воскресли для нового свята?!

В тісному колі стали вмиль
І шумом кличуть Білодана...
Чей впарі й квіти хочуть жить,
Як доля прийде ожидана!

“Ой, наш любий Білоданчику,
Приплинь, приплинь по Дунайчику,
Скажи усміхом на личеньку,
Котру любиш ти дівиченьку”!

Лунає весняний хорал,
Але його не зловиш ухом,
Бо квітів древній ритуал
Духовим треба вчути слухом!

1968

ДІВЧАТА Й ЗІЛІЙНИК

Дівчата за зілійником ішли слідом
І стрілися на плеканій ним грядці,
А він, який увесь пахтить зелом,
Їм поміч дати — має лиш на гадці.

Медунка, чемериця й хвощик польовий
Сховалися від поглядів дівочих...
— О, їм уже відомо, — пояснив старий, —
Що поміж вас нема на них охочих.

— Невже ж ви їх навчили вгадувать думки?
— Не треба зела, ясочки, навчати!
Вони здобули власний досвід за віки,
В котрих старались людям помагати.

В очицях ваших, мов у дзеркалі криниць
Відбилися таємні всі бажання.
Ану, спитаймо грядки інших чарівниць,
Чи схочуть вам причарувать кохання?...

Зілійник доторкався різних зел. Коли
Оглянувся, почувши дивні звуки,
Дівчата зникли десь. Либонь втекли,
Хоч терличі їм простягали руки.

— Дідусю, не журіться! Трелі солов'їв
Дівчат надхнуть знов — помочі просити,
Але кохання вміє і без терличів —
Серця взаємністю злучити!

1976

СОН ДЕРЕВ

В лісі шепче трава:
— Цитьте! Сплять дерева.
Їх не треба будить!
Кожне дерево снить,
Як співали на нім
Голосочком дзвінким
Солов'ї лісові,
Ніби люди живі.
Не тривожте цей сон!
Солов'їв наших тон
Не такий вже тепер,
Хоч і давній не вмер.
З тонів тих солов'їв
Ви створили свій спів,
Ви створили слова,
Міць яких ще жива.
Мову Предків ачей
Нам надхнув соловей!
Тож дерев не будіть, —
Хай себе сон доснить!

1978

ЗЕМЛЯ ВОЛОШНОВА

Земля волошкова завсіди юна,
Хоча незліченні її роки,
Мелодія пісні землі многострунна,
Мов небо, глибокі її думки.

Якщо ти чорнозему вірна дитина,
Візьми в жменю грудку, напружуй слух.
Чи чуєш, як кличе Праукраїна,
Чи бачиш Предків'я живущий рұх?

Та хто ж у тій грудці зерном пшениці
Невпинно продовжує власний вік?
Чия грає кров у жилах пашниці,
А піт у солоних джерелах рік?

Волошок у грудці ось я питаю:
—“Невже ж очі Лелі сміються з вас?
Праматінко Леле з рідного рау,
Була ж тоді ти мисткинею в нас!”

І вже не волошки, вже Леля вістує,
Як в писанку першу, в перший дзбанок
Меандри-спіралі вона — і не всує —
Нам намалювала соком квіток.

У грудки тайницях — мудрість Предків'я.
Хто ж грудки не має — приходьте сюди:
Я безліч грудок, їх чувши приспів'я,
Роздам, покажү вам Трипільців сліди!

1973

ПРАІСТОРИЧНА ЗЕРНИНА

*Моєму Чоловікові —
невтомному агрономові!*

Знайшли археоло́ги в київських надрах перлину,
В маленькім дэбаночку — осяйну пшеничну зернину,
І як закінчили знахідку цю подивляти,
Дали агрономові: “Зрощуй її, пане-брате!”

Та, замість спитатися мудрого радіокарбону,
Коли вона справді до земного впала полону,
Він зразу зернину скупав благодаттю водиці
І в грудку чорнозему там посадив у теплиці.

У грудці вона йому кільчилась дуже поволі,
Здавалось, тому, що зростати любила на полі,
Але агроном наш голубив словами зернину,
Живив її щиро, мов батько в колисці дитину.

Аж через три місяці враз він почувся щасливий,
Бо паросток знявся угору, такий уродливий,
На ньому в теплиці під сонцем гойдався дзвіночок —
Малої зернини вусатий уже колосочок.

— О щастя химерне! — шепнув агроном до рослини, —
Чому ти так довго зростало мені із зернини?
А колос промовив, як зерно сховав від уроків:
— Так довго? Тебе ж я чекав аж три тисячі років!

1976

У СВЯТ-ВЕЧІР

У Свят-Вечір скажу вам, як тут під землею
Проверстала шари я в пільмі не одні.
На руках рукавички з липкого ще глею
Хай свідкують, що справді були в глибині.

О запам'ятний сховку, де перший дзбаночок
Усміхнувся до мене й "добридень" шепнув!
Я слізьми обілляла меандру віночок,
Цілувала спіралю, — це щасний день був.

Веселчане Трипілля прохалось угору,
Як пішла напролом я з моїм джаганом,
Снажні барви щедротно вливались до зору,
Щоб мене збагатити духовим добром.

Не питаєте, чом сині знаки ось на тілі,
Лябіринти усі я чи дивом пройшла:
Я ж вернулась живою, в бадьорій знов силі,
Бо Марі не склонила свого там чола.

Пропахтіла в Трипіллі я ціла землею,
Молитовно вдихнула тайниці доби,
І, здається, навіки зіллялася з нею,
Обійнявши руками прадавні скарби.

А тепер, як Жар-Птиця на соняшнім пруді
Коляди ритуальний розлунює чар,
Я з бесаги дзбаночки дарую вам, Друзі, —
В них кутя і солодкий, різдвяний узвар!

1976

ВРЯТОВАНІ ПЕРЛИНИ

Ми без Предків не можемо жити,
Без веснянок, Купала вогнів, —
У трипільських спіралях укритий
Невмирущий дух Прабатьків.

Хоч узвар, що сповняє баклагу,
Не досказує їхніх думок,
Ми п'ємо й, відчуючи спрагу,
Все шукаємо правди стежок.

Де ж та правда? Чи можна не знати,
Що неправда скувала ярмом?
Не журися, Прабатьку й Прамати,
Вчуй сучасних "трипільців" псалом!

А тому, що коштовні перлини
Нам колись утопили в Дніпрі,
Їх підносимо на верховини, —
Хай блищать у сучасній порі!

1966

Русокоса, струнка й синьоока
Красна Леле, владарко Дажбожих осонь,
Для поетів ти думка жива і стоока,
Їх наснажний і творчий душевний вогонь!

Скільки весен збудила ти в ріднім просторі,
Скільки зерен достигло з твоєї ріллі,
Скільки ймення твоє — на народньому морі —
Окриляло пісенні його кораблі!

Люба Леле, прамати родючого роду,
Ти богиня любови й даруєш любов
Тим, що вірність плекали в час горя народу
Та й ім'я не змінiali ніколи на "ов".

Увійди, вічна Леле, в нові роковини,
Переможна зростанням своїх поколінь,
Що все ширитись будуть, мов віття калини,
І добірні плоди знов помножать. Амінь!

1973

СІЛЬСЬКИЙ МАЛЮНОК

Кого ж і де відвідую я нині,
Зверставши у думках довжезні милі?
Чи в традиційнім я селі на Україні?
О ні, я тут, де жінка хліб пече в Трипіллі!

Корогвою піднявся синій дим із хати.
Стріхатий дах лице в росі вмиває,
А на даху в гнізді лелека став чубатий
І з лелечихою любовно розмовляє.

Вона яєчка у гніздечку гріє, —
Ось-ось писклята виклюються в ньому.
А юна жінка вийшла на подвір'я і радіє,
Бож і вона також "прибутку" жде для дому.

Лелека похилився над жоною,
Хоч у гнізді не чути ще пискляток.
Питає лелечиху, притулившись ногою:
— А що даси мені, — чи хлопців чи дівчаток?...

Вже запах спеченого хліба з хати
Через шпаринки вирвався й надворі
Гукає жінку: "Час родині подавати
Снідання!" Іде вона подать ще й сонце в зорі!

1983

СОСНА

Панує тут повір'я,
Що котить надвечір'я
Сосні до рук клубок
Із барвних, соняшних ниток.

Ну, що ж робити з вами,
З небесними нитками?
Переселю в мої голки
І в небі вишию зірки!

Та як сягнуть до неба?
Стан виструнчити треба!
І вже сосна умить
Торкнулась Божих верховіть.

З душевної спонуки
Працюють пильно руки,
Мережать в неба тло —
Янтар, смарагд, рубін, срібло.

Ось Оріон там сяє,
Меча в руках стискає,
Великий їде Віз —
Для творчих плянів перевіз.

Сосна ще далі й далі
В ясні Плеяд скрижалі
Карбує рій думок
Палким вогнем своїх голок.

Панує тут повір'я,
Що котить надвечір'я...
О цить, людино, цить,
В сосни таємну, творчу мить!

1973

**
*

До зелених лугів Трипілля
Чом я часто скеровую кроки?
Бо росте там чарівне зілля,
Що з землі невичерпні п'є соки.

Там Предків'я чутно розмови
В шумі вітру і сосен крислатих,
Для нащадків священні зови
Ще дзвенять у пташиних кантатах.

Віддзеркалюють досі ріки
Ритуальні дівчат хороводи,
Там відбилися також навіки
Вишивки їх спіральної вроди.

На зелених луках Трипілля
Найрідніший знайшла я узяток,
Там Дух Нації в час привілля
Усвідомив свій творчий початок.

Він досі живе невмируще
В самобутній культурі Жар-Птиці,
Та горить і палає найдужче
У добі войовничої криці!

1976

ЧОМ СНИТЬСЯ МЕНІ

Чом сниться мені, що колись я була при вогнищі роду
З високим Батьком трипільського й вільного мого
народу?

В русяве волосся вплелись йому промені із небозводу,
Тому він був схожий на соняшник коло дніпрового
броду.

А простір первинний зелену свою простелив нам
палітру;

На ній мерехтливі роси — квіти вкрапляли барвисті.
Я там подивляла, як після кожного подиху вітру
Раз-по-раз бруньки розпускались в Калини сочистому
листі.

Як завжди буває, в зворушливій і неповторній годині,
Велася глибока думками із Батьком душевна розмова.
Тому так глибока думками, мов небо Сварога в вершині,
Бо вилляв він мудрість свою мені мовчки, без жодного
слова.

Тоді відійшов він, мене пригорнувши у миті прощання,
Але що в чорнозем спливли з мого серця краплини
крови,

Відчула я потім, відчула аж після розстання.
О, я відчула, яка історична була ця наша розмова!

1968

БОГ ОДИН І МНОЖЕСТВЕН

Люблю тебе, рідний наш світе,
В просвітлених духом віках,
Коли були дійсністю міти,
І віру живу мали Предки в серцях!

До них часто Бог з неба сходив
На землю, на досяг руки,
Будив їх уяву і подив,
А думка вже вміла творити думки.

Збагнувши Господні знамена
На небі, в природі, в житті,
Йому різні світлі імена
Розумно придумали Предки ті.

Ось Утра! Вона їх будила
Промінням торкнувшись дверей:
— Виходь же, громадонько мила,
Із сварги — Дажбог викликає людей!

Перун, у небесній збройниці
(Бог лицарів-вояків!)
Зацитькав громи й блискавиці,
Бож нині не буде боїв.

Як роси скропили повіки,
Зір людський чудесність уздрів:
Ось Стрибог! Дихнув лиш на ріки,
На славу Творцеві — хвиль гимн задзвенів!

Зіщулився Див там у скелі,
Скувавши в собі гін до зла,
Бож Яр строїв віольончелі
Птахів, дерев, квіток і зела!

Людей тоді Род брав за руки,
В тім хорі співати просив,
І вгору полинули звуки,
Лунав торжественний, об'єднаний спів!

Так, Бог наших Предків мав різні
Імена найкращих імен,
Хоч Він був для них у Вітчизні
Один, та в проявах своїх — множествен!

1970

ВІРА НАШИХ ПРЕДКІВ

Віра наших Предків — мудрости криниця,
Релігійних, націотворчих почуттів,
Життєва система, досвідів скарбниця,
І світогляд рідний, що народ кріпив.

Нищими рабами бути не уміли
Нашої Вітчизни бойові сини,
І вони ніколи Бога не просили,
Щоб їм перемогу дав під час війни.

Їхній Бог владарний не цинив народу,
Що не здібний волю вибороти сам,
І тому найбільшу почесь-нагороду
Він давав у Наві тільки воякам.

Тільки вояків тих, що в кривавій рані
Принесли чорнозем, наче знак яси,
Бог у героїчнім вирізняв признанні:
— Сину мій, ти справжнім русичем єси!

1975

КОСМОГОНІЯ РУСИЧІВ

(за "Книгою Влеса")

Русичі бачили в світі довкілнім
Лад, що незмінно тривав,
Лад тривимірним словом доцільним
Мудро назвали: Прав, Нав і Яв.
Прав — це закони життєві людини, —
Нав — найвищих небес краса, —
Яв — світ рідного роду і Батьківщини —
Лицарських законів яса.

В Праві владичила Правда одвічна,
Як справедливість, хоробрість, любов.
Правда у Праві була космічна,
Їх осіяв Дажбога покров.
В Наві — пекло і кара — душам людей незнані,
Тут Матірслава лиш важила вартість діл:
Хто не приніс земну грудку в рані —
Мусив вертатись на діл.
Хто давав приклад в ділах для народу —
Духом селився в нащадках своїх.
Зрадники роду, чи боротьби за свободу,
Перевтілялись у звірів лихих.

В Яві — жертовність найбільша чеснота,
Скарбом безцінним — русичів рід,
Звичаї рідні плекала спільнота,
Щоб самотність не втратив нарід.
Лицарі йшли, мов на свято, до бою,
Знавши, що смерти нема воякам.
Тільки, хто жертву приніс Вітчизні собою,
Входив до Нави — в Безсмертних Героїв Храм!

1975

“КНИГА ВЛЕСА”

Для мене доказів не треба,
Що “Книга Влеса” є правдива,
Вона ж бо подарунок неба,
В якім надхнення творча злива.

Вона Жар-Птиця, що сіяє
Нам пер яскравих кольорами,
Перо в ній кожне зберігає,
Немов струна — широкі гами.

Торкаюсь я пера, де синій
Згустився колір неба в ньому,
Нехай найбільш потрібну нині
Дасть вістку нам з октави гromу.

І чую: “Предків душі в Наві,
Пройняті долею Вітчизни,
Турбуються за вас у Яві,
Бо час тепер жорстоко-грізний.

Забудьте про різниці й свари,
На ворогів шикуйтесь в лаву:
Таж тільки з’єднані удари
Скують нову й тривку Державу!”

1971

Панує в "Книзі Влеса", рідний лад,
Що ніч прояснює у день, —
Виходить Предків довгий-довгий ряд,
Нам ритуал ведуть пісень.

Чому ж вони, зазнавши забуття,
Воскресли із тисячоліть?
І знов пульсує в жилах кров життя,
Дух пламенний горить-горить!

Сучаснику чутливий, вчуй і ти
Думки величні Прабатьків,
В них знайдем їхнє джерело мети,
Святу любов і творчий гнів.

Панує в "Книзі Влеса" самотність
Світогляду, що Націю створив:
— Ми ж внуки Дажбога! В тій вірі суть
Безсмертності, що повна вічних див!

1973

Тут на кожній вершині,
Вільні хори пташині
Рідну Русь величають
Здавен-давна й щодень.
І від краю до краю
У повітрі й розмаю
Аж лящить від пісень.

Голоси ці величні
Тони з'єднують кличні
На степах і верхів'ях,
Свідках тисячоліть.
В їх піснях і приспів'ях —
Заповіти Предків'я
Для прийдешніх століть.

Тут лунає усюди
Те, що ширить нам груди,
В жилах збурхує кров:
У житті найцінніше,
У житті найсвятіше —
Згода й творча любов!

1973

ПРЕДНА ЗОВ

*...“Слухай, потомче, слова тії:
Пребуде Земля наша, —
Тую маєш боронити від ворогів!”
“Книга Влеса”, дощинка 8.*

В анналах древніх літ і чинів історичних
Увічнив Предок наш свободолюбний змаг.
Дзвенить із “Книги Влеса” міць чуттів одвічних,
Там русичі в борні з ордою у степах.

Вживаємося й ми у Книги титлу кожну,
В гартовані вогнем провісницькі слова,
Що, мов дороговказ, являють ціль вельможну, —
Тисячоліть яса — донині в ній жива.

За морем знов чутно сурму Архистратига,
Бунтується народ, кайданами бряжчить:
То скресла у серцях рабського страху крига,
Бож Предка зов ожив: Вітчизну бороніть!

1971

АВТОХТОННІСТЬ

Народ мій здавен був господарем рідних просторів,
Одвічний владар їх — під різноманітним ім'ям.
Усе над ним сяяло сонечко, місяць і зорі,
Він древність свою не віддасть чужинецьким бонцам!

Вже в палеоліт там розумна і біла людина
В мамутову кість урізьбила рильцем календар,
Його зберегла в земних надрах мізинська хатина
Нащадкам своїм, як первинної творчости дар.

Пізніш мій народ звавсь Трипільці, Скити, Сармати,
А в ерах державних мав назви: Анти і Русь.
Та сама земля їх колиска і вільна прамати, —
Я ними всіма цілим серцем милуюсь-горджусь.

У викопках скрізь єдність раси й духовости видно:
В довкіллі Дніпра, понад Тисою, Прутом, Дністром.
Хвала тим бійцям, що на прі — із тираном єхидним,
Який, мов пірат, одягається нашим добром!

1974

Мотто:

*“Підійму Дажбога дерев’яне олтарище,
Збагну заповітів праукраїнський дух”.*

Валентин Мороз

Старих понять переоцінки треба нам сьогодні,
Бож нас колись учили з рабських книг знаннів,
Що давні греки й римляни культурні й благородні,
А русичі — погани, зграя дикунів.

Вмовляли, що “поганин” значить “той поганій”,
Коли ж “паганус” — це селянський, дух степів,
І не було тоді людини, що відважно стане
І стукне п’ястками, виле гордий гнів.

В хвості чужих думок ми плентались, немов ягнята,
Бож нам вілляли в жили сукровату кров,
Рабами виростали ми у писанковій хаті,
Душі ярмителям даруючи любов.

Про їх чудову віру й мітологію поганську
Співали славу нам письменники в книжках,
А рідних Предків віру, ту поганську і селянську,
Ганьбили все, топтали згідно у віках.

Збудились ми, як вийшов Валентин на бойовище
І засурмив з неволі враз у вільний світ:
“Підійму я Дажбога дерев’яне олтарище,
У нім збагну праукраїнський заповіт!”

1971

ЛИСТ ДО ПЛЯГІЯТОРА

Шановний плягіяторе чужих теорій,
Чом топчеш генія своєї Нації?
Від тих теорій меркуть вітчизняні зорі,
Народ на Україні жить не має рації.

Звучать теорії ці ніби науково:
“Із слів чужих лямбдації й ротації
Постало (так хитренько!) не одне нам слово”...
Але ганьба найбільша в деградації

Народу генія, що й мови там своєї
Нездібний був створить! Усе дали чужинці,
Бездумному йому підсунули ідеї
Іранці, македонці, москвичі і німці?!...

Та, Богу дякувати, стала вже земля за свідка
І відкриває археологам тайниці,
Кричить нетліними скарбами, хто ми й звідки,
Цей крик землі — немов об’явлення Жар-Птиці:

“Арійської сім’ї народів — я прамати рідна,
З мого насіння — раса біла і дорідна,
В її різноманітних мов основі
Стоять моєї мови корені дубові!”

Шановний плягіяторе чужих теорій,
Провір себе у люстрі Духу Нації,
В сучасних творах справжній дослід праісторій
Доказує, що ти таки не маєш рації!

1976

УКРАЇНСЬКІ СКАРБИ

В московських музеях обманства багато,
Історія наша на їх полицках,
Москвини поводяться, наче у свято,
Хоч предків не мають в слов'янських садах.

Вони ж були плем'ям в монгольському стаді,
Як ми уже квітли в культурі старій,
Вони кочували ще в зграї номадів,
Як лад самобутній ми мали міцний.

Ось гляньте: в музеях такі експонати,
Яких в Україні чекає причал.
Живе в них Трипільців дух вільний, крилатий,
Мистецтва соборного тут інтеграл.

Меандри, спіралі, узорі клясичні,
Знаряддя селянські із глибів ріллі
Волають, що ми автохтони одвічні
На зритій москвинами нашої землі.

Блищать золоті царських Скитів корони,
Дружин їхніх персні, браслети, ковтки,
Шоломи лицарські, амфори, ритони,
Тризуби державні, щити й бунчуки!

Дослідники праведні б тяглість пізнали
Трипільців і Скитів життєвих ідей,
Вони ж тільки ймення в епохах змінiali,
Але не змінiali культур пантарей.

Чеканять нам Предки, мов під час походу,
Як Дарій змагався за їхній престіл:
— Скарби для свого відвоюйте народу,
Москві з її брехень лишіть сірий пил!

1976

ІСХОД

Чи подув холодних вітрів із півночі
Співав вам про неба гіндуського склеп?
Чи, може, спонукали волхви пророчі
Вас, деякі роди, покинути степ?

Чи вишній Сварог вам у творчій екстазі
Собі новий обрій здобути звелів?
Чому ж навіть півень ваш на перелазі
В годину світання громаду будив?

Чи, може, Дух Нації світлі мав пляни,
Щоб ви там Арійців постали ядром?
О любі, розлuki загояться рани,
Як правди струмки заклеочуть кругом!

Я бачу, як бігли батьки із ківшами,
На гарби ладуючи всяк інвентар,
І сплячих дітей з їх безжурними снами
Вмостили на сіна тепленький киптар.

Ой, трудно прощання в словах змалювати,
Коли покидає свій край древній рід, —
Напевно поріг цілували ви хати,
Та сльози вам соняшний висушив схід.

Враз гарби колесами там заскрипіли,
А коні іржали на тропях степів,
Як ніздрями далеч тропічну нюшили, —
Стрясало простори й ревіння корів.

Дудніла земля, наче благословила
На подвиг великий обранців своїх.
У сварзі блакитній, розправивши крила,
Тоді Білий Лебідь провадив усіх!

1976

ПРОЩАННЯ З "РУСАМИ"

Гомін не стихає в пущі, —
Скраю "руси" стали в ряді
Струнко, наче на параді,
Почесть віддають громаді.

Безліч літ вони із нею
Тут ділили спільну долю,
Боронили разом волю,
Володарну мавши ролю.

А тепер... Громада люба
В далеч їде невідому,
Та чи вернеться потому
В повнім складі знов додому?

Волхв провідний, стрівши "русів",
Скочив з воза, обіймає
Всіх почерзі й промовляє:
"Ми на вас наш край лишаєм!"

Від орди — рогів списами —
Бороніть полів облоги,
Поки вернемся з дороги
Під родинні ці пороги!"

І, надиво, по-людському
"Руси" просьбу зрозуміли,
В повний голос і щосили
Наче в сурми засурмили.

Гомін не стихає в пущі,
Вістку віддає луною,
Що непевною порою
Стануть "руси" ці до бою!

1976

*] "Руси" — суч. лосі

РИТУАЛ ТИСЯЧОЛІТЬ

Жде дитя на возі, мов пташа в гніздечку.
Не скрипить, колеса, цитьте, не скрипить!
Саме й вечір місяця стягнув уздечку.
Нам освітить ритуал тисячоліть.

Хто ж цей буде ритуал справляти?
Ой, коби на мить замовкли, люди, й ми!
Понад сином юна похилилась мати
Повними ущерть, немов дзбанки, грудьми.

Цвіркунів сюрчання в сіні розляглося, —
Ні, то їх мелодію сюрчить дитя,
В тепле матері закутане волосся
Смачно ссе із сосок еліксир життя.

Сотні разів бачену таку картину
Розглядаю, наче вперше у житті.
Жаль стискає серце, що в чужу країну
Віз із матір'ю і сином їде на путі.

Я журюся: Сину, що з тобою буде?
Чи затамиш, що твоя колиска — Русь?
Хоч тебе плекали материнські груди,
Сину, я тремчу сьогодні і боюсь!

Сину, сину, з ким, як виростеш великий,
Ти помножиш в ритуалі власний рід?
О Дажбоже, не відмов йому опіки,
Вслід за сином пересовуй рідний небозвід!

1983

ПЕРЕМОЖНИЙ ПОХІД

Обабіч і спереду валки — на колісницях вої.
Шоломи і панцери з бронзи блищать у просторах.
Є списи і луки. Нема в них ще іншої зброї,
Окрім каменюк, що там зуби гострять на горах.

Дорога далека... Хтось виживе, хтось і загине,
Та віра запалює іскри в очах юних смільців.
Їх сила вогненна. І кров така в жилах їх рине.
Вони переможуть тих темношкірих тубільців!

Постоїв багато... І в далеч знов голос Чийсь кличе.
Кабульське провалля минають у поспіху бравім.
Над ріками раду вже радять дравиди на вічі,
Як воїв прогнать білошкірих, з волоссям русявим.

Не бійтесь, дравиди! Ми кривди не вчиним нікому!
Ні, ми не могли б вільне плем'я у рабство загнати,
А Той, Хто нас вільних викликав з отчого дому,
Навчив шанувати свободу й духові карати!

І сталось: без бою доїхали ми до Лягоре.
Нас далі "вітали" вже стрілами з луків рясними.
Дравидів відперли туди ми, в деканські простори,
Богам і волхвам їх іти ми звеліли за ними.

Гінці аж тепер приведуть сюди наші родини,
Які залишили ми під Гіндокушом в обозі.
...Чи визнає світ Магавіру — з приходців країни?
Це знає лиш Воля Космічна — жива у Сварозі!

1983

САНСКРИТ

Таємний Санскрите, священний Санскрите,
Аж Лейтгам відваживсь тебе нам відкрити,
Як спадок Трипільців, клейнод наш дідичний,
Одвічно — красою і силою — вічний!

Багато у світі було дивних спорів,
Було між народами безліч роздорів,
Найбільше ж німецьких умів воювало
За власне арійсько-германське начало.

Їх Мюллер провадив несправедно в тому,
Що істину в люстрі дзеркалив кривому, —
Минали у пільмі кошмарні століття
І праукраїнське спізняли поліття.

Хоч нині Санскрит не такий уже самий,
Бо зерна його розрослись в мовні квіти,
Та в овочах можна (між їх кольорами!)
Прапервісні гени знайти й дослідити.

Таємний Санскрите, священний Санскрите,
Тепер тебе рідні збагнуть слідопити,
Однаке, хто любить лиш доказ фантазій —
Санскрит не об'явить нічого в повазі.

Від "ОМ" починаймо! В цім слові Прабога
У звуках численних — прамовна дорога.
Хай знайдуть дослідники ключ таємниці,
З надхнення й науки черпнувши криниці!

1978

"БЕРЕЗОВА БІБЛІОТЕКА"

*Ярові Славутичеві
з нагоди його літвечора
на Фльориді 1981 р.*

Лунають Гимни Ригведи вперше в гіндуських горах,
Записані на табличках з березин білокорих...
Це ж наші трипільські Предки в путь понесли далеку
Скарби свого духу — "березову бібліотеку".

Санскритом увічнені первісних славнів перлини
Яскріють свідоцтвом віри й мови Праукраїни,
Вони — геніяльні твори з освячених просторів,
Які породили нам Предків — аріїв-оріїв!

О, скільки вони там табличок березових мали!
Спалили ж їх заздрісні, прийшли пізніше вандали!
Та з Гимнів Ригведи й епічної Магабгарати
Свічадо тих аріїв-оріїв любо вивчати.

Спасибі вам, Предки, що в путь понесли нескінченну
Санскритську "березову бібліотеку" надхнення,
Ви мовам "сатем" ще й джерельну вдихнули насагу, —
Хай ваша шляхетність народам присвічує в змагу!

1981

СКИТИ

Схилився дуб аж до вікна хатини,
Зорив кімнату жолудів очима,
Шукав господаря, його дружини,
Яким був безліч літ за побратима.

Він був русявий. Жінка щебетлива
Все глеками клечала огорожі.
Родина з дітками була щаслива
В раю, де ласки царили Дажбожі.

Чомусь нема їх... Лиш якісь чубаті
Чоловіки при ватрі гострять зброю.
Вони ставні й хоробрістю багаті
Уже готуються кудись до бою.

Надворі шатра, шатра. Це ж обози.
Такі у запорожців будуть потім.
Запряжені чотирикінні вози,
А кінська упряж сяє в позолоті.

На гряні ер нема ніде спочину.
Трипільські роди продовжили скити.
Мистецтвом не захистимо країну,
Коли з'явились хижі паразити!

Так думав дуб і випрямив він плечі.
— В похід! В похід! Таж перси йдуть зухвалі!
Вас Громовик провадить крізь хуртечі
До перемоги, ратники бувалі!

Рвонулись вихром колісниці воїв, —
На них дзвенить оружжя так багато, —
Кіннотчиків, крім зброї, грім озброїв.
Помчали скити в бій — немов на свято!

1980

ЗОЛОТИЙ ПЛУГ, СОКИРА Й ЧАША

Цар Таргітай мав синів трьох любих,
Дорослих скитів русявочубих,
Що в згоді разом жити уміли
І щиро батька свого любили.

Він довго думав: “Котрому дати
В наслідство перстень і царські шати?
Таж поділити між трьох не можна!”
І зажурилась душа побожна.

Моливсь цар три дні: “Вічні, всесильні
Богове рідні, ясно скажіте,
Як справедливі і непомильні
Мої бажання синам явити?”

Але богове вже здавна пляни
Для скитів мали. Це ж рід обраний.
Як цар дари їх уздрів на полі,
Синів закликав, сказав поволі:

“Плуг золотий, сокиру й чашу
Спустило небо на землю нашу.
Ану, ви чашу здійміть по черзі,
Щоб волю взнати богів у сварзі!”

Син наймолодший попарив руки,
Теж середущий стогнав від муки,
Найстарший чашу підняв без болю
І з нею — царську долю.

Дістав син другий — саяного плуга,
Бож до рільництва тягнула туга.
Син наймолодший, який був воєм,
Стиснув сокиру, мов перед боєм.

Дива творили богів знамена, —
Із скитських родів — зросли племена:
Плем'я селянське, плем'я лицарське,
А третє владарне — царське!

1975

ДУДАРКІВСЬКА СОКИРА

На дударківській долині, де колись було житло,
Дзвонять вранці хвилі річки, наче коване срібло.
Там трава шумить обабіч, перепел співа в траві,
Ссуть з роси небесний колір незабудьки польові
І, здається, пам'ять мають, ворують щомить стеблом,
Може, в згадці досі тужать за прадавнім тим селом?
Навіть камінь, що роками притискав земліці шар,
Підійнявся боком, наче б скинуть свій бажав тягар
І благає: "Відкопайте! За труди віддячусь вам,
Подарунок роботящим дам сьогодні я рукам!"
Селянин тоді уранці дивний зов у серці вчув,
Плугом камінь — з поля серця — зацікавлено зіпхнув,
А з-під каменя... О що це? Він сокиру підійняв.
Хто й коли на ній, кістяній, образочки вирізьбляв?
Нашо^шкоривши ось вуха, олень дивиться в яскринь:
У блакиті возить сонце — впряжений у шори кінь!
Це дві різьби обрядові, бож на третій — чоловік
Руки жінки потискає. Молодий ще їхній вік.
Чоловік у шараварах, в невисоких чобітках,
В нього шапка гостроверха, воя певність у в очах.
Побіч Древо Роду квітне і Жар-Птиця понад ним,
Мабуть, щасну долю зичить новоженцям молодим...
Селянин не знав про древній міт лицарської сім'ї
І сокиру там покинув. Хлопчаки знайшли її.
Та скит-воїн і дружина, хоч такий далекий світ,
На різьбі стиснувши руки — нам передали привіт!

1983

АНТСЬКА ДЕРЖАВА

Виходь у світи, наша перша державо,
Обтрушена з пороху тисячоліть!
О антська державо, тебе ж так лукаво
Заплутали в рабства огидного сіть!

Навчали нас: "Анти були азіяти.
Вони засівали чорноземний лан."
А де ж були ми? Волоцюги без хати?
Чи предок наш був косоокий хан?

Як тяглість бракує від рідного роду,
Де ж право здобудем до краю його?
Завіщо на прю стають вої народу?
Чому вони в тюрмах? І хочуть чого?

Виходь у світи, наша антська державо,
З царем своїм Божем і військом в рядах!
Хай вчать баламутів, яке маєм право
На антських тривких, історичних слідах!

Вони ж, автохтони, орду азятів
Не раз тоді перемагали в бою,
І кров'ю серцевою від супостатів
Державну свободу хистили своєю!

Літ двісті і п'ятдесят антська держава
Ніколи не відала рабства ганьби
І Русі наслідство дала. Матірслава
Відкрила Їй браму — нової доби!

1978

ЛИЦАРСЬКА ЧЕСТЬ

За синім і густим історії туманом,
Де антів — Бож скликав не раз в похід,
Лицарська честь була священним талісманом
І нею кожен антський відзначався рід.

І був тоді лицарський стиль життя щоденний
В обозах, на путях, у діях бойових.
Законами лицарськими надхненний
Знав воїн, що робить в обставинах усіх.

Як кінь під ворогом у битві спотикався,
Ант мусив бій продовжувати пішо з ним;
Ант ворога не вбив, як він в полон піддався,
Або зламав коп'є в двобої затяжнім.

Убити раненого, сплячого й без зброї?
Не лицар той, хто "славу" здобуває так!
І присягу на вірність не ламали вої,
Бо честь лицарська їм світила мов маяк!

Лиш готи честь лицарську там не цінували.
Як анти прямо йшли, то готи манівцем
Ударили їх з-заду. Замок^вли труб хорали.
І Божа розп'яли з відрубаним плечем.

Та не схитнулась в нім лицарська честь надхненна
І гідністю йому сповняла душу вщерть.
Він з антами не сплямүвав її знамена,
Тому при палі Божа на-струнко стала й смерть.

До готів крикнув він: "Не вічна ваша сила,
А честь лицарська — вища всіх земних щедрот...
Вона в боях ніколи нас не залишила
І буде нею дорожити мій народ!..

Зведеться він, змужнівши нашим духом,
В повстаннях визвольних здивує цілий світ!.."
Так Бож, з останніх сил, думок широким рухом
Нащадкам освятив — лицарський заповіт!

1974

ДО ДУХА, ЩО ВИРВАВСЯ З ТІЛА

Духа твого, що вирвався з тіла,
Кличемо до повороту:
Живи, о живи ще хвилину з нами!

Духа твого, що прямує
Понад землю, в далеку дорогу,
Кличемо до повороту:
Краплю, хоч краплю лиши з повноти своєї!

Духа твого, що напоїв красою
Квіти, дерева і кожну людину,
Кличемо до повороту:
Ти відаєш царю, ти знаєш для чого!

Духа твого, що лицарські чесноти
Іскрами в душах нащадків посіяв,
Кличемо до повороту, —
Вдячність від нас, вдячність прийми глибоку!

Духа твого, що на вітру крилах
Радісно долетів у Громовика чертоги,
Вже нам несила кликати до повороту, —
Хай тобі буде вічна пам'ять між нами!

(За гимном Ригведи ч. 58, кн. X.)

1975

ІМЕНА РІЗНІ — ЗЕМЛЯ ОДНА

Скільки Предків нас веде до України?
Скільки в історичних брамах є ключів?
У народу назвах зміни, зміни, зміни,
Лиш ніхто землі святої не змінив!

Споконвіку множились на ній з любови
Одержимі й вірні дочки і сини,
Не жаліли поту, не щадили крові,
Як від орд хистили землю цю вони.

І тоді молилися вони до Неї:
“Земленько, землице, Матінко свята,
Не дамо нізащо вільности Твоєї,
Бо вона і наша, і Твоя мета!

Чи ж їх турбували ті імена різні:
Кімерійці, Скити, Анти або Русь?
Хоч четвертували воїв орди грізні,
Кожен знав: — За всі імена я борюсь!

Ми загляньмо до історій інших націй, —
Їх не раз також змінялося ім'я!
Хто з них сумнівався в часі інновацій,
Що то рідна, прадідна земля?

Земле наша, земленько в руїнах,
Невидючим, недовірливим — прости!
Глянь на слідопитів, що й в чужих країнах
Для всіх Предків зводять єдності мости!

Хай повстануть на Твоїй землі пости,
З прапорами правди вийшовши на шлях!
Хай думки поезій будуть, мов багнети,
Щоб обличчя зайдам перекривив жак!

21. 8. 1967.

СОНЦЯ КЛЮЧ

*Поетам на Україні, що відроджують
праісторичну добу.*

Серед руїни і ночей невинних
На тім шляху, де древній Сонця ключ
Згубив народ, у рейдах бистроринних
Ідуть бійці, з мечами слова, й голіруч.

На грані смерти і життя нового
Сердець вогнем пітьму яснять в бою,
І кров рабам у жилах палять строго,
Лицарську наливаючи своєю.

Росте нестримно ряд бійців хоробрий, —
Готовий кожен лицар в кожну мить
Аридника, що заслоняє обрій,
Нещадно й власним тілом задушить.

Чому ж тремтить Стоглавий перед ними,
Хоча пального досить має сам?
Невже ж збагнув, що з лицарями тими
З'єдналась Вічність, помагає там?!

Ідуть, ідуть творці нової ери,
Життя нового — золотий обруч,
І відімкне їм Світло-Храму двері
Відкуплений у жертві — Сонця ключ!

1968

РУСЬ —РУШТИН

Назва “Русь” була в одвічнім пляні Бога.
Він людей тому створив русявих
На чорноземі найбільше урожайнім,
Бож його роса з небес живила — *расасвара*.
Русичі в прамові мали слів багато,
У яких склад “ру” освітлював їм цілі.
Ру — це плуг. *Русанті* — вирүшати,
Щоб там плугом виорати землю!
Перші європейські сіячі пшениці
Жнив діждались гойних. А жнива — *русата*!
Можна б мирно жити, якби не сусіди,
Що заздреним оком пасли наш чорнозем.
Рільники тоді мечі кували з плуга
І збирались в *руштин*, себто у походи.
Ворогів здолавши, знов орали землю,
Все в похід готові за її свободу.
Слів, що з “ру” клювались в русичів прамові,
Можна б показати безліч у контексті,
Русь тому безмежний рүх і розмах мала
І Боян прославив *руштин* русичів — у “Слові”!

1973

РУСЬ

Русь — ім'я найбільш величне в Предків ері!
Русь — в шоломах і кольчугах вояки,
Русь — в широкий світ відкриті двері,
Русь — свободолюбні почування і думки!
Русь — Олега й Ігоря міцна держава,
Духу Нації — вогонь живий,
Русь — перед походом кожним Святослава —
Ворогам безстрашний клич: "Іду на ви!"
Русь — корогви вгору підійняті,
Чвал, дудоня, чвал на конях бойових!
Чи ж мечів удари — Святослава раті —
Не відчув хозар, ромей і печеніг?!
Русь — незрадної Любови змаг завзятий,
Гордість — полягти за Неї у боях!
Русь — теж Таїна, що треба відчувати,
Як священнодіє у серцях!
Русь — ім'я слов'янське нашого народу,
Що собі загарбав угрофін,
Та в борні за сковану свободу
Русь — "Іду на ви" невгавно-кличний дзвін!
Між імен, яких наснага двоєдина,
Споєна у звенах визвольницьких дій,
Для когорт лицарських Русь — це Україна,
І майбутній, переможний бій!

1973

ДЕРЕВО РІДНОГО РОДУ

Той “напря́м для напра́му” — в творчій напрузі —
Ніколи не був ще прина́дний для мене.
Дійшла я, доцільно пря́муючи в ту́зі,
До Дерева Ро́ду, що вічнозелене.

Тут листя на ньому і взимку не в’яне,
Коріння вросло́ в глибокі глибини,
Не вирвуть його найміцніші тирани;
Коли б хтось між них нама́гався — сам згине!

Зійшло вічне Дерево Роду з насіння,
Яке Божественна рука посадила,
Із крові Героїв снагу п’є коріння
І віття, що схоже на орлії крила.

Та, як в час боїв чи тортур у в’язниці
Член Роду не зрадить Вітчизни свободи,
На Дереві тому, що наче із криці,
Росте нове листя жемчужної вроди.

Мигтять аметисти, рубіни, сафіри,
А помежи ними сяйкі діаманти,
Як символи душ повних сили і віри,
Як свідки, що є на роду в нас гіганти.

Чи “напря́м для напра́му” можна б верстати
Поетам уя́рмленого народу?
Ні, потом у творчості я підливати
Лиш буду́ це Дерево Рідного Роду!

1980

МУЗА В ШИНЕЛІ

ЖИТЯ В НОВІЙ НЕВОЛІ

Упали осоружних двох неволь кордони,
Та не заграв надійну пісню Збруч.
Озброєні "червоні" ешелони
Крицевий принесли аркан-обруч.

Їх "чорний ворон" заповняв в'язниці
Людьми, що мали непокірний зір, —
А скільки згинulo в кривавій катівниці?
А скільки українців проковтнув Сибір?!

Для криці — криця відповіддю буде,
Хоч час відкритим не сприяв боям,
Тому найбільш тоді свідомі люди
Пішли в підпільний, національний Храм.

Вночі, коли впивався кров'ю ворог,
Виходили вони з усіх усюд,
І їхній вибуховий порох
Чинив тиранові відплатний суд.

Бродив лиш знаними йому стежками
Там не один підпільний зв'язковий,
Лишав гілки соснові під хатами,
Що кликали: "Готуйся — хто живий!"

1967

ПІДПІЛЬНА КРИЇВКА

Помежи скелями і деревами
Підпільників криївка під землею,
Притрушена чатиною й шишками,
І Божий дїх ширяє понад нею.

Тихенько там, немов нема нікого,
Але то зовнішній, облудний спокій,
Бо клекотять струмки життя живого
В очам невидній глибині глибокій.

Дощі і сонце, сніг і хуртовина
Криївки доторкаються обличчя, —
Вона в мініятурі — Україна,
Що повна горя, спротиву їй величчя.

Хто взимку витримає в ній, о Боже!?
Зима ж у горах цих завсіди грізна...
Гуде з нутра: "Тут жить людина може
Лише гартована — залізна!"

1964

ЯК ВІДАЄШ ПІДЗЕМНЕ ГАСЛО

Тут шум дерев неголосний,
А вітер мурмурандо-грайний,
Вгорі Волосожар сяйкий
Накрив обличчя млою тайни.

В оселі древній, у землі,
Є люди й наче їх немає,
Та навіть блищаки малі
З-над неї не летять в безкрає.

Де брама? Де ж її знайти,
Коли небесне світло згасло?
В середину увійдеш ти,
Як відаєш підземне гасло!

1964

МУЖ — КОЛОС

Як сонце випило краплини рос
І на лугах трава зашелестіла,
Відчули люди в лісі: муж — колос
Узве сьогодні - завтра їх до діла.

Обглянулись мужчини і жінки,
А чи нема такого межи ними,
Який рішучим помахом руки
Їх поведе дорогами трудними?

Хто, відчайдушний, кине слово-клич:
— Ідім пробійно до свободи брами!..
Зі спокою підпальників облич
Говорить певність: є один між нами!

1964

Зростає віра в тих людей,
Що народились в підземеллі
І гонять темряву ночей,
Співаючи там світлу трелі.

Надія листям шелестить
На дереві життя народу:
Вони в вагітну світлом мить
Підіймуть прапор за свободу!

Закон любови від віків
Думки і почуття єднає,
Сліди яскраві прабатьків
Зовуть одважних — у безкрає!

1966

ТРИЗУБ

Знайшли Тризуб в його хатині —
Підпілля бойового знак.
І мучили кати, аж сині,
Щоб друзів зрадив їм юнак.

Пекли вогнем і тіло й кості,
Сипнуло сіллю межі ран:
— Хто дав тобі його?.. — у злості
Кричав запінений тиран.

Умів підпільник перенести,
Як рвали, рвали йому чуб,
Катам не запродавши чести,
Ні пари не пустивши з губ.

Тоді дві кулі в карі очі
Йому ще стрілили водно,
І викинули серед ночі
Ще тепле тіло крізь вікно.

Але як небо раннім ранком
Осяяв сонця смолоскип,
Кати уздріли за півстанком
Того, що уночі "погиб".

Він підійняв Тризуб яскравий
В проміннях сонця золотих,
А з ним безкраї друзів лави
Ішли, ішли, ішли — на них!

1942-1945

Г. СНОВОРОДА — ДО ВОЯКА

Як ти вродився, брате, вояком,
Звання це бережи, неначе око,
Озброюйся і Правди стяг високо
Тримай в завзятій боротьбі зі злом.

Та Правда, що неправду — не щитом! —
Бійця мечем проколює глибоко,
Твого наснажить духа і широко
У ньому вселиться живим добром.

За Правду вмерти не лякайся, брате,
Бо в страху й дух твій буде умирати, —
Його ж не сміє обійняти смерть!

Хай він, від тіла відділившись нині,
Зорить своє відродження в твердині
Душі нащадка — як безсмертя щерть!

1965

30 ЧЕРВНЯ 1941

Слово, здавна найдорожче змістом
І величне, мов мета яскрава,
Загриміло над левиним містом,
Слово, заповіт святий: Держава!

Як то добре, що без порожнечі
Ера там нова пішла на зміну.
Непрощений був би гріх — в хуртечі
Не творити вільну Україну.

Стали за Її тривке тривання
Вояків УПА соборні лави,
Повело їх Слово до повстання
І Тризуб, дідичний герб Держави,

Слово це, освячене жертовно
У походах нашого народу,
Вимовляють завжди молитовно
Ті, що люблять над усе свободу.

Чи ж не зберегли у неї віру
Всі хоробрі люди в Україні,
І в тайзі далекого Сибіру,
І на еміграції в чужині?

Снажить нам серця Червнева Дата,
Продовживши ланку історичну, —
День наступного Свободи Свята
Мусить мати перемогу вічну!

1981

НАПЕРЕДОДНІ БОЇВ

Як ще не погасли московські пожари,
Вже рили чорнозем німецькі вандали,
Арканили молодь, мов давні татари,
На рабську роботу в ясир відправляли.

В кацетах наш Провід позбавили волі,
Щоб обезголовлений нарід скорити, —
Однаке й природа у часі сваволі
Готова була Рідний Край боронити.

Галуззя дубів позгиналися в луки,
До пострілу жолуді стали готові,
І ріки із дна підняли каменяки,
І скелі карпатські шептались у змові.

Коли ж світле сонце, від заходу й сходу
Затьмили ще більше хмар чорні застави,
Чекали усі патріоти народу,
Чекали гарячої днини розправи.

І раптом команда з ОУН задзвеніла:
— Створімо УПА! Треба збройної мови!...
Напружена в тілі народньому сила
З'єдналась одвічним спорідненням крові.

Будь благословенна, Декадо Героїв,
В якій найцінніший — Дух Самопосвяти!
Бійців спершу Він володарно озброїв,
А потім, аж потім — гранати й гармати!

1980

СИЛА ДУХУ

У пущі, на чужині, жила колись родина,
Єдиний син, і мати, а батько був — каліка;
Хоч ногу відтяла там падавши ялина,
Не вбила сили духу чоловіка.

Прийшла з Вітчизни вістка, мов орел крилата,
Що знов народ повстав за волі перемогу,
І твердо син тоді сказав до мами й тата:
— На поміч я піду! Благословіть в дорогу!

Іконою хрестила сина у хатині
Селянка горда й сповнена надії,
Як батько, стяг йому подавши злото-синій,
Рукою вочевидь втирав вологі вії.

— Кріпиться тату, я ж писати обіцявся
І вкрию прапор славою саякою!...
Та батько, костуром підпершись, обізався:
— Я плачу, сину, що не можу йти з тобою!

1964

ВОЯМ УПА

Вої УПА! Я — повна вами,
Мов ріка біля тами.
Хвилі все пруть і пруть;
Поспішаю на путь.
Де ж подіти обличчя —
В саяві величчя?
Де ж подіти діла? Де ж подіти думки,
Що немов жолудів разки?
Там, де небес віконця,
Там, на проміннях сонця
Почеплю діла, почеплю обличчя дум, —
Хай співає на славу розкутий струм!

1967

В О Я Н

Вояк не мріє про вінок лавровий
Чи про героя власний монумент,
Але він творить із своєї крові
Надхненний — для грядучого — момент.

І вірить: незалежної держави
Не подолають хижі вороги,
Як п'єдесталь будови величавий
Споїти міццю крові і снаги.

Паде він гордо в боротьбі за волю,
Сповнивши вічності святий наказ,
І жаль йому, що за Вітчизни долю
Не зможе полягти ще раз.

1945

ВІДДІЛ ПЕРШОЇ УПА

Старовинне тут Полісся, —
Від “червоних” аж кишить.
Враз Остапа клич рознісся:
— Встаньте, вої, в грізну мить!

Хоч такий повільний зроду
Майже кожен поліщук,
Понад скелі й хвилі броду
Відгукнувся бігом на гук.

Командира уже й чує
Кожна лісова тропка,
Бо Остап організує
Відділ першої УПА.

Крізь тумани в темній пущі
Шепчуть навіть дерева:
— Де ж Остап в дубовій гущі?
— Хто ж ви, люди?
— Ми поліська рать жива!

Відділ швидко, мов на конях,
Зник в яру після нарад.
І розбив кубло “червоних”
Куль доцільних градоспад.

Ворог теж залізо сіяв,
Як УПА йшла напролом,
Та безсмертя вітер віяв
Над Остаповим чолом.

Чи ж ти знав, поліський сину,
Що твій іскряний почин
Всю соборну Україну
Роздмухне в огненний чин?!

1980

СОРОК ДРУГИЙ СЛАВНИЙ РІК

Сорок другий славний рік
Не забудеться повік, —
З хати кожної повстанці
Вийшли, наче скелі з рік.

Понад ними — Божий щит,
Перед ними — рідний світ,
А тиранів двох облови
Біля майже всіх воріт.

У Матвія три сини
І дочка, мов квіт весни, —
Оглядаючись, крізь хащі
Пробиваються вони.

Як поглибилась пільма
І лунала знов сурма,
Взяв також Матвій рушницю,
Вийшов з хати крадькома.

Жінка б з ним разом пішла,
Ой, коли б іще жила, —
Благослови, люба Анно,
З кладовища край села!

Та куди ж повстанці йдуть?
Кожен добре знає путь.
Їх у лісі командири
Для завдань гарячих ждуть.

Буде вишкіл, буде бій
Одчайдушний, грозовий,
Це ж УПА, наш Рідний Краю,
Вславить прапор волі Твій!

1980

ЗНАЙШЛИ СПІЛЬНУ МОВУ

Нечайно до лісу прийшли уранці
Військові старшини і вояки.
Втекли із полонів хоробрі бранці
І рідних повстанців знайшли таки.
Шаблюк, Степовий і Береза!
Ці незабутні сини доби
Багатші були від мітичного Креза,
Бо мали знаннів партизанських скарби!
Ще Яструб, Крутий, Гамалія
І безліч бійців рядових!
Їх привела полум'яна мрія —
Звільнити Вітчизну в боях грозових!
В Карпатах знайшли спільну мову
Брати східняки і західняки,
Почувши високу мелодію зову,
Яку розуміють лиш вояки!

1967

УКРАЇНА КЛИЧЕ ЗНОВУ

Україна кличе знову: "Де ж ті перші — в бій готові?"
Враз у відповідь три сотні і чоти дві воїв жвавих
Появились на поляні, при "Таємному Верхові",
Присягнути вірність вічну, виструнчившись в рівних
лавах.

А посвятність воїв знана, що безмежна, як простори.
Грають в ній для України гами почуттів глибоких,
Бож Її земля від Дону по карпатські рідні гори
Ледве дише під терором двох загарбників жорстоких.

Сосни з воями в союзі, стали однодумно рядом.
Прапор бойовий на щоглі торжественно повіває.
Командир уже присяги керувати прийшов обрядом,
І за ним рішуче вголос кожен воїн повторяє:

"Перед Богом і народом я клянусь щиро нині,
Що ніколи чести зброї не зганьблю в бою трудному,
Що невтомно здобувати буду волю Україні
І вернусь додому тільки із щитом, або на ньому!"

Не багато слів присяги, та багато скрізь роками
Буде поту проливання; квіти виростуть із крові!
Вояки цього свідомі і тому їм над шапками
Сонце з променів яскравих авреолі тче любови.

Під наказом командира наші вої благородні
Блискавичні вели рейди з допомогою народу.
Україно, Україно, там луну чутно й сьогодні,
Де їх зброї грім огненний здобував Тобі свободу!

1982

КОЛЯДА ПОВСТАНЦІВ

Чом на небі сяє зірка у Карпатах,
Понад нами ставши, як вояк на чатах?
В бункері всміхнулась чарівна дитина,
Бо її вродила Ненька-Україна!

Слава, вічна слава їй у наших колі,
Хоч це не дитина, та зернина волі,
Хоч не уродилась в яслах на соломі,
Тільки в наших серці, наче в ріднім домі!

Як уже надії вірою розквітлі,
Ви приходьте в гості, Предків духи світлі,
І зігрійте зерно — зірки промінцями,
Щоб зростало буйно вгору пагінцями!

Хай і нам наснажить міццю серце браве
Промінців дванадцять, мов Різдвяні страви,
Бо їх володарний таємничий голос
Кличе зерно спіти в золотистий колос!

У Карпатах зірка сяє над горою, —
Завтра вранці станем з ворогом до бою,
А за те, що зерно уродила нині —
Слава, вічна слава Неньці-Україні!

1968

РЕСПУБЛІКИ УПА ЦВІТУТЬ НА УКРАЇНІ

Республіки УПА цвітуть на Україні!
Чи здійсняться народні мрії вікові?
На вежах сіл і міст — озброєні й сумлінні —
З Тризубом на шапках сторожать вартові!

Земля, мов жінка — родів тугою пройнята.
З її набряклих і обнажених грудей
Нап'ються меду й молока всі немовлята, —
Добра теж для дорослих вистачить людей!

О весняні дуби, калини і тополі,
Хто бачив, як ви вгору підняли гілки,
Той знав: нектар землі вилляв вам радість волі,
А що вже говорить про зела і квітки!

У барвах веселчаних, в зелені яскравій,
Вони з лугів до хат побігли навропростець,
Щоб поцілунків пахощі живі й ласкаві
Подарувать для людських, спрагнених сердець.

А вдосвіта вернулися в ключах свободних
Давно небачені ізгої-журавлі,
Селилися у гніздах, споконвіку рідних,
І срібні струни грали в кожному крилі.

Церкви, заводи, школи й уряди — усіди
Об'єднував державно-творчий дух один,
І закликали провідні й достойні люди,
Щоб весь народ соборно множив чин.

Та вже громи стрясає землю аж по обрії
І наближались бурі люті й грозові.
Готуйсь! Готуйсь! На вежах сіл і міст хоробрі
Перекликались часто вартові.

Народе, що успішної дав доказ праці
На кожній там ділянці життєвій,
Коли ж, нарешті, дійде до свободних націй,
Що мусиш ти владати на землі своїй?!

1980

НЕМОВ У ПРИСТАНІ МАЯК

Навкруг верхів'я серед мряк,
А межи ними полонина, —
Немов у пристані маяк,
Одним-одна стоїть хатина.

Яскрава свічка на вікні
Проміння шле у пітьму ночі, —
Та хто там вештається? Ні,
Іздалеку не бачать очі.

Бабуся, може, в хатці тій
Готує з зел на рани мастку,
А може ворог лютий в ній
Поставив на повстанця пастку?...

Накрийся, друже, сіттю мряк,
Та йди в ліси, хоч хата в очі,
Немов у пристані маяк,
Привітно сяє серед ночі.

1963

МАК ОДИН БАГРОВИЙ

Як ішли в рядах повстанці ворога долати,
Їх прощала не одна там українська мати;
Ця на бій благословила, та у даль-дорогу
Дарувала їм молитву — міць на перемогу.
Теж дружини, мов калини, вийшли з діточками,
Що батькам цілунки слали обома руками.

Ще й дуби шумливим листям рвались у простори,
З неба сонце розливалось на поля і гори,
А повстанці у подяку пісню задзвеніли:
“Будем знати, як ділити подарунки сили!
Будем знати, як ділити ваші благодаті —
Між собою справедливо, у борні завзятій!”

Враз від серця на прощання дівчина з любови
Подала двом друзям мовчки — мак один багровий.
Друзі, що ділити вміли долю під час бою,
Друзі, що ділити вміли радість між собою,
Розгубились, — і питання підняло їм брови:
“Як навпіл нам поділити мак один багровий?”

1966

С В І Т Л И Н И

Сонце йде по стежці неба,
Щоб лісні картини зняти,
Викликать плівок не треба:
В сонця ж чакли-апарати.

Сцена — балка... Вої-друзі
Гострять зброю перед боєм.
А зозуля десь у лузі
Лічить: кому будуть героєм.

Вітер там сурмою грає
З кичери амфітеатру,
Аж до неба роздуває
В балці ритуальну ватру.

... Сонце, сонце, чом барвисто
Образи не вийшли гожі?
Розкажи: чому іскристо
Всі в плівках на тебе схожі?

— Душ огонь уклався в рами,
Що з моєї взяв початок,
Та земля — бійців слідами —
Намалює бою зняток!

1968

ІНВОНАЦІЯ ДО ВЕСНИ

Весно, княжно яснозора,
На негоду не зважай,
Навіть як війни потвора
Нив спілила б урожай.

Не сумуй, чутлива панно,
Як зірки твоїх очиць
Враз прострелив би нежданно
Рій гранатних блискавиць.

Бо залишиться тобі ще
Зір духовий, вічний зір, —
Ним перейдеш бойовище
Аж до гір, карпатських гір.

По дорозі, між травою
Ти побачиш ворогів,
Що лягли сторч головою
Від повстанських куль-вогнів.

А як дійдеш до загону,
Що спішить в нові бої,
Вирізьби щит-охорону
На щиті ж — зірок рої.

Хай зірки прояснять ночі
В темних хашах і ярах
Та й подвоять воїв очі
В затяжних боях.

Хай твій щит — отруйні стрільна —
Завертає ворогам, —
Будь, лишившись в горах вільна,
Вартовою волі там!

1973

ЗВ'ЯЗКОВА

Над річкою вергають кулі —
Лихі, смертоносні слова.
Там два вороги причаїлись...
Підпілля ж — одна зв'язкова.

Зелена смерічка гілками
На плечі схилилася їй,
І — вірна героям Вітчизни —
Хоробро постала на бій.

Ударила куля смерічку
У груди вогнем, гаряче,
Ось рана живицею звільна,
Краплисто по тілі тече.

Та де ж зв'язкова наша? Може
Такої в лісах не було?
Чи стежка помежи кущами
В підпільне провадить село?...

Як два вороги ще й ограбить
Вже "мертву" прийшли зв'язкову,
Побачили тільки смерічку —
Високу, зелену, живу!

1964

ПОВЕРНЕННЯ

Ось неня на призьбі хати
Жде сина, який вночі
Поніс для чоти "Крилатих"
У тайстрі — книжки й харчі.

Туман, ой важкий, вкриває
І кичери й ґруня крин,
Та в небі уже світає...
Чому ж забарився син?

До ніг притулився нені
Бровко — найвірніший паж —
Ще й сосни струнки й зелені
Доповнюють цей пейзаж.

У горах вовки ворожі
Повстанців нюшать сліди...
Враз вихром над огорожі
Помчався й Бровко туди.

Вже в нені попід очима
Зникає скорботи тінь,
Бо з тайстрою за плечима
На кичері йде легінь.

Проміння ряхтять світляні
(Немов перемоги знак!)
Довкола його крисані,
Де багром цвітує мак.

Що ж неня? Весільні дзвони
У серці дзвенять її,
І майже в ті самі тони
Літаври — мої!

1964

ДРУЖНЯ РОЗМОВА ПРО МУЗУ — В ШИНЕЛІ

Кажуть, що громи на полі слави
Творчу Музу змушують мовчати...
— Марку ратній, Марку Боеславе,
Як тоді ти міг пісні складати?

— Ой, не вір, Ларисо, в поговори,
Що тікає Муза від повстанця,
Таж вона верстає з ним простори,
Де звільнитись треба від займанця.

Я без неї жив би завжди в тузі
І ніде не мав би супокою,
А як з нею — то сурмлять і друзі
Нашою крицевою сурмою.

Муза ця — в шинелі. На тирана
Рать її усе в похід готова,
І чим глибша в ній серцева рана,
Тим гостріша бойова в нас мова.

З Музою зіллялись ми в єдине.
Думкою і цілою душею
Інструментом став я України,
Бож та Муза... бож вона є Нею!

— Марку ратній, Марку Боеславе,
Не забуду дружню цю розмову,
Але де ж ти, де ж — поете бравий?
Щойно був — і вже немає знову.

Ти відвідуй нас щодня аж двічі,
Раз від Бога, раз від України,
Щоб думки твої, неначе свічі,
Сяли в пітьмі на шляхах чужини!

1982

БЛАКИТНА ПТИЦЯ

Летить-летить Блакитна Птиця
До дальнього Чорного Лісу.
Дерева там мають усміхнені лица,
А руки — немов багнети повстанців крісу.
Кришталльні роси блищать із рясту,
Кипить і клекоче в наснажній криниці...
Ліс — Чорний? Таж чорне тло для контрасту,
Неначе в пітьмі іскри очей Блакитної Птиці.
— Ой, Птице, спішися, — шукає вітер, —
Бож висушу всі легендарні роси,
Змету із землі сліди тайнописних літер
І розірву деревам намисто й коси!...
Блакитна Птиця — спокійно: — Гей, годі, годі,
В наснажній воді — божественна сила.
Я воскрешу про повстанців легенди в народі,
Як замочу в криниці дзьоб і крила!

1967

**
*

Коли ще туман плив уранці
Над бором, у чагарнику,
До звіту ставали повстанці
В єдинім, короткім рядку.

Читав чотовий Черемшенко
Із пам'яті кожне ім'я:
— Вояк Володимир Довженко?
І голос озвався: "Тут я!"

— Василь Луговий? Урочисто
Сказав неприсутнього брат:
— Пішов, як розвідач у місто.
Там слід його змів супостат.

— Олекса Гуцул? І чорнявий
Красунь стуконув каблуком.
— Іван Зеленко? В полі слави
Поліг, як рвонувсь напролом.

Ось так чотовий без упину
Імена там кликав бійців,
Та із сорока — половину
Побачив у лаві. Не вспів

Ще двох пошукать, як з осоннів
Враз вибух почувся гранат.
Цих двадцять зміцнив дух загонів...
Хоробрі, все піде улад!

1950

ЗВИТЯГА

Рано-вранці там із тьмою
Промінь сонця став до бою,
А його уся потуга —
Дуб, якого мав за друга.

Але дуб, що жолудями
Виповнив у лісі ями,
Мовив променеві: "З тьмою
Сам я хочу стать до бою!"

Тьма, здалось, без перепони
Виструнчила хмар колони;
У громи і блискавиці
Вдарили всі хмари ниці.

Дуб — один, а їх тьма-тьменна.
Де ж звитяги є знамена?
Небо розливало море
Сліз дощевих. Горе! Горе!

Тьма ехидно: "Вже остання
Згасла іскорка повстання!..."
Та наш промінь після бою
Став веселкою над тьмою

І — до неї: "Сило темна,
Тут злорадість надаремна, —
Зійдуть жолуді над ями
Стодубовими бійцями!"

1966

ЧОТОВИЙ "ОСТРОВЕРХ"

Прославмо нині мужнього бійця,
Що в битвах друзів полонив серця:
Відвагою спартанця в дні тривоги,
Веселкою усмішок в мить знемоги.

Не раз ділив він хліба пай навпіл
І тому дарував, хто збився з сил.
В негоду він співав пісні бадьорі
І голоси бійців єднав у хорі.

Як ворог лютий наступав на них,
Напроти він ішов перед усіх,
Носив бійців ранених за плечима
І стежив гори бистрими очима.

Високо він тримав повстанський стяг,
Щоб освятити жертви для звитяг,
І горда ним лемківська верховина,
Бо Україні народила сина.

Його наказ гримів серед пітьми
Велично-кличним голосом сурми
І надихав чоту бійців до чину:
— Хлопці, вогонь! Вперед — за Україну!

1970

БАЛЯДА ПРО ТРОЯНДИ

Увійди і розплющ очі духа:
Таж весною цей лан повен див.
Хоч спалила чорнозем посуха,
Лан із соків жертовних розцвів.

Скажуть слово Дуби і Калини,
Як то правда з неправдою тут
Бій звела за права Батьківщини,
Щоб звільнить від невільницьких пут.

Правди стяг підіймали Герої,
Стяг неправди — розгнуздана дич.
В час палких і завзятих судоїв
Їх тьмотьменна закутала ніч.

Та весною троянди багрові
Лан щорік чепурять, мов любов,
І співають лелітки шовкові:
— Нас Героїв відроджує кров!

1964

ОДИН ЗА ВСІХ

В землянці повстанець — один серед лісу.
Крізь отвір, в якому увесь кругозір,
Стрілу за стрілою метав він із крісу,
Бо з яру йшов ворог — роз'юшений звір.

Озброєний добре, зближався і злився,
Що з ним так грімниця справляється ця.
Хоч ряд його довгий таки прорідився,
Він перся і знав, де шукати стрільця.

Вгорі заскиглили чайки... Їхній гомін
Віляв до криївки краплини чуття,
А серце повстанця голубило спомин:
Далеко, далеко — дружина й дитя.

Не відав він досі, що вихор Сибіру
Уже їх гонив і нещадно шмагав,
Тому то в останню хвилину ще віру
Зберіг: "Не намарно я воював!"

І миттю хитнулась рука невсипуща.
Землянку ударили зриви гранат...
Вояк не почув, як здригнулася пуща
Від грому повстанських нових канонад.

Як грім там прославив його, що тривоги
За себе не знав і без жалю поліг,
Щоб освятити шляхи перемоги
У прикладі вічнім: ОДИН ЗА УСІХ!

1960

БАЛЯДА ПРО ЗВ'ЯЗКОВУ

Так страшно, як Див криче “вверху древа”, —
Здригається й далечинь стомилева,
Бож крикіт Дива дає остороги,
Що жде когось горе серед дороги.

Одважно до бункера Генерала
Ішла зв'язкова, що тоді не знала,
Хто і навіщо закрював у листі.
Ішла передати підпільні вісті.

Якби їй сказать, що Див — віща птиця,
Відповіла б: “Таж це небилиця!
Ніхто в Білогорщі не чув про Дива, —
Там криче ворона якась вередлива!”

Ішла зв'язкова, ішла по стежині,
Не бачивши, як в кущах скрились тіні,
Як хитро нюшать жорстокі садисти, —
Знайти хочуть бункер енкаведисти.

Її ж навчив досвід з бурхливих років
Сліди маскувати підпільних кроків,
І досі ніяка ворожа сила
Зв'язку з Генералом не перебила.

Думки підказали — ріща для груби
Шукати, в соснові звернувши зруби.
В селянські переодягнена шати
Не буде ж нікому очей зривати.

Тутешні селяни чей же щоднини
Збирають щось в лісі для вжитку родини.
Чом в серці неспокій? Чи ж десь є зрадник?
Кудою піти? Де ж добрий дорадник?

Зв'язала ріща. І, мов дві гадюки,
Вкусили й скрутили їй раптом руки.
Грім гуркотав уже з бункера грізно.
Закрякав знову Чорний Див. — Запізно!

1980

БАЛЯДА ПРО ТАЄМНИЦЮ КВІТКИ

Чи ворожа куля досягла
Друзів двох, що мак лише один багровий
Їм з любов'ю дівчина дала,
Як маршерували в бойові діброви?

Поділивши пелюстки навпіл,
Наче пам'ятку від неї перед боєм,
У напрузі всіх юнацьких сил
Воювали поруч, часто йшли пробоєм.

Ой, свистіли кулі над чолом
У лісах, із самопалу не одного,
Як границі перейти разом
Потім був наказ від кошового.

Перейшли. Кодовані вістки
Передавши в таборі Провідникові,
Ще й знайшли в кишенях пелюстки
Вже засушені, але колись багрові.

Запитавсь Іван тоді Петра:
— Прецінь мак багровий — мертвим шанування.
Нащо дівчина, з околиці Дніпра,
Нам цю квітку дарувала на прощання?

Та подумав і Петро ураз,
Наче таємниці розгортав намітку:
— Ми живем і донесли наказ,
Бож вона між нами поділила квітку.

Чей поляглим цілий мак дають,
Половинками бійцям бажають щастя.
Може дівчина в непевну путь
Нам тоді дала над смертю повновластя?

Чи ж і, заслоняючи в бою,
Ми себе взаємно, друже мій, плечима,
Не ділили долю так свою
І в життя ввійшли — смертельними дверима?!

1980

В РЕЙД ІШЛИ МИ...

В рейд ішли ми без такого слова:
“Прощавай навіки, земле мила!”

В чужині нам суети полова
Благородних почуттів не вкрила.

Відійшовши вчора, часу браму
Наостяж лишили ми відкриту,
Щоб на стежку боротьби ту саму
Нас узавтра привела зі світу.

Ми до ватри спільної у пущі
Ще докинули багато ріща,
І, мов квіти, мрії нев'януці
Світять досі іскри з попелища.

Вернемось, як сповнимо завдання:
На тирана зрушимо народи,
Аж тоді ще раз пожар повстання
З іскор спалахне — задля свободи!

1950

СЛАВА І ЧЕСТЬ ВАМ

Слава і честь вам УПА Герої,
Вдячність безмежна й любов від народу, —
Задля свободи його дорогої
Вийшли рядами ви в грізну негоду!

Меркнуть спартанців бої й Термопілі,
Як порівняємо з тими боями,
Що в титанічно напруженій силі
Голими ви починали руками.

Зброї немає? Але ж то дрібниця.
Від ворогів відібрали ви зброю.
Зброя найкраща — духова криця —
Мали її ви для кожного бою.

Хоч було чорно кругом, або й біло,
Розмах ніхто не сповільнював руху.
Вбити могли вороги смертне тіло —
Вбити не можуть безсмертного духу!

Жаль, що народи, байдужі до справи,
Поміч там вашим убивцям давали,
Каються гірко тепер, бо й держави
Їхні розхитують тії ж вандали.

Та звеличаймо й живих бійців лави:
Тих, що караються в тюрмах донині,
Тих, що граничні розбили застави,
Щоб рідну правду вістити в чужині.

А в Ріднім Краю жертівні могили
(Кров'ю всякнүвши в степи й верховини) —
Молодь знов снажать джерелами сили,
Сили, якої бояться москвини.

Слава і честь вам УПА Герої,
Вдячність безмежна й любов від народу,
Стались творцями ви Ери Нової
В нашій борні за свободу!

1980

УПА НЕВМИРУЩА

УПА невмируща — в хоробрих і світлих змаганнях.
Їй воїв найкращих подарував наш народ!
Не бути удома? Здобути в бурхливих повстаннях!
А в небі яскріє невгасний сонця клейнод.

Як згинемо в полі — там зміна спішить поза нами.
Знеможене тіло зміцняє вогненний дух.
На деспота тисячі йшли непохитно рядами,
І досі той гомін боїв їхніх не ущух.

Вони нам лишили у спадщині правду й насагу,
Бо не пропадає ніколи священний змаг,
Нові покоління вдихають з вібрацій одвагу
І наново здіймуть свободи прадідний стяг.

Та хочеться знати, де Бог пригорнув вас, блаженні,
Величні душі Героїв — у царстві своїм?
Ви зріднені з сонцем, либонь, тому душі вогненні
Всевишній тоді примістив у нім.

УПА невмируща живе в нашій кожній людині
Далеко за морем, в Сибірі і вільних світах,
А тих, що жертовно посвятають життя Україні,
Герої пригорнуть до кола свого в небесах!

1976

КОГО ПРИ ВЕЧЕРІ СВЯТІЙ Я ЗГАДАЮ

В карпатській долині, у братній могилі,
Спочили Герої УПА наші милі,
І Зірка Різдвяна яскраво над ними
Проміннями нині блищить золотими.

Ялинки зелені струнками рядами
На варті стоять і мигочуть шишками,
А білочка жолуді теплі у жмені
Приносить із дуба — могилі студений.

Побожно паде у снігу на коліна
Сьогодні в карпатській долині Калина,
І кетяги овочів ясно-багрові
Дарує поляглим — у вірній любові.

Також не забудуть бійців звеличати
Сестра, наречена, дружина і мати,
Коли в цій хвилині, сливе в кожній хаті,
Поглянуть на їхні місця незайняті.

В молитві, далеко від Рідного Краю,
Кого при Вечері Святій я згадаю?
Згадаю бійця, що не має родини
І впав безіменно — за стяг України!

1964

ТИТАНАМ УПА

Шумом озвалися сосни в Карпатах,
Шумом величним на вашу прославу,
Білки й дуби ось постали на чатах,
Охороняти духову державу.

У катакомбах Рідного Краю
Молиться палко народ непокірний,
Дякує вам за посвяту безкраю, —
Завжди ідеї державній він вірний.

Чи ж там, далеко, всі жертви сваволі —
Каторжні в'язні в сибірській пустині —
Ваші і власні змагання до волі
Не в голодівці відзначають нині?!

В цілому світі, де люди є рідні,
Пам'ять чутливу, мов скарб, зберігають
В єдності з ними; хоча тут свободні —
Серцем і думкою в Рідному Краю.

В наших ділах і жагучих бажаннях —
Визов тиранам і бунт проти долі
Буде тривати, аж поки в повстаннях
Нам наш Тризуб сповістить свято волі.

Ви ж так спокійно спите в земній шаті,
Любі Титани геройських маршрутів...
Ні не спите, й ваші душі крилаті
Нам не дають на чужині заснути!

16. 6. 1977

ТАРАС ЧУПРИНКА

Він вилонився із Вітчизни піль,
Мов рідний дуб, кремезний, конаравий.
Довкола нього заплітався хміль,
Орли зривались в простір лиш яскравий.

У серці він носив народній біль
І прагнення до вільної держави,
Як Генерал з'єднав у собі ціль,
Немов Спартак, поліг на полі слави.

Та в глибі лісу, де розрив гранати
Вписав число нам — жалібної дати,
Почався вже його духовий син.

І Феніксом росте новий Чупринка,
Тараса друга життєва сторінка —
Напружений до перемоги чин!

1965

ТРИ СУРМИ

(На 40-ліття УПА)

Тут дехто зберіг насіння квіток з верховини,
А ми зберегли три сурми бійців України.
Три срібні сурми тональним споріднені змістом,
Щодня до чинів нас кличуть наснажливим хистом.

Як першу до уст притиснем — Славень Державний грає
І Червень Тридцятий в пам'яті враз оживає.
Та друга сурма вояцькі відлунює тони —
Рейдують, рейдують УПА соборні загони!

Чутно кулеметні сальви, гранат відплатні зриви,
В окопах ворожих зойки і вереск юродивий...
Хай знають: Державу рідну вогнем здобувати
Повстанцям своїм веліла Вітчизна-Мати!

Що ж третя сурма вістує у Зброї Світле Свято?
Вона імен жіночих пригадує так багато:
Співають Олени, Анни, Тетяни й Софії,
І досі їх пісня люттям трясє лиходіїв!

“Від рабства ганьби кипить нам кров бунтарська
в серці,
Тому ми з бійцями — у спільнім, визвольнім герці!
Якщо б ми упали, не тріумфуйте, тирани,
Бо й наші нащадки будуть зривати кайдани!”

І сталося диво: Три сурми з'єднали акорди.
З Москвою воює нове покоління горде,
Яке навіть під час тортур гримить невгомно:
— Свобода належиться Україні законно!

1980

БУДЬМО ЇХНЬОЇ СПАДЩИНИ ГІДНІ

Тут не перелік імен, яких є дуже багато.
Сьогодні стяг Героїнь ми підняли в їхнє свято.
Ще так недавно вони, разом з УПА вояками,
Озброєно всі пішли в затяжні бої з ворогами.

Мов дивоцвіт весняний — були ті шляхетні лиця.
Жінок тих душі були — немов гартована криця.
Любов до Вітчизни в них — безмежна була, й побожна.
Готовість посвяти в них — з обрядом була тотожна.

Чи ж поміж нас Героїнь міг би хтонебудь забути,
Як досі боїв луну в цілому Всесвіті чути?!

Історії світлий день — вони у житті народу,
Бо в жертву дали життя за заповітну свободу.

В гронах калин їхня кров яскріє на Батьківщині,
А душі в зорях живуть, в Божих небес верховині.
Невтомно стежать вони — чи в єдності наша сила?
Чи їй ворожа рука хитро не зв'ялює крила?

Вони — у майбутнє клич, надхнення для тих нащадків,
Що, пивши з його джерел, не знатимуть недостатків.
Як повні будуть ущерть, то й іншим віллють живиці,
Коли над обрієм знов запалахтять блискавиці.

Жертовність — дороговказ! В боях не буде спочину,
Поки не звільнить народ з Московії — Україну.
Вони найдорожчі нам, УПА Героїні рідні.
Будьмо також на чужині їхньої спадщини гідні!

1981

НА РОКОВИНИ ГЕРОЇНЬ

На горах карпатських і скрізь на роздоллі
Рясніють карбовані честю могили, —
УПА Героїні в бурхливих походах до волі
Тоді там спочили... Чи справді спочили?
Ні! Їм спочинку немає!
Хоча у землиці давно уже стліло
Тих Героїнь незабутніх тіло,
Та дух бойовий не вмирає!
Він сіє вогненне насіння
В нащадків душах, в ріднім народі!
Погляньте: нове покоління
Ось виросло й гарт набуває в поході!
О тюрми московські, "психушки", Сибіри,
Вам не загасити вогненної віри,
Яка чорну ніч переплавлює в днину!
УПА Героїнь і Героїв це ж діти
Безстрашно повстали за Україну!
І буде там ширшати, буде міцніти
Їх визвольний фронт, у походах до волі,
Щоб предків Державний Тризуб засвітити
На горах карпатських, — і скрізь на роздоллі!

1971

БУКОВИНСЬКИЙ ГЕРОЇНИ

Лесі Никорович

Ти не була лише дочкою Буковини!
Усі прикмети вірних дочок України
Жили у тобі; тих, що радощі й жалі
Черпали з надрів наснажних грудей землі.

Але і небо ввечір — на обличчя й коси —
Із провідної зірки скапувало роси,
І запалило жаром іскорок її
Рухливість думки й серця пориви твої.

Чи є щось краще, як у темний день ослизний
Життя покласти на жертovníку Вітчизни?
Тоді орлиця, зупинившись на лету,
Вгорі освячує в мовчанці мить святую!

Під вічним небом, де нема знаку могили,
Землі враз груди збрякли краплями буй-сили,
І закипіли соки, як віллялась кров, —
Твоя жива — о Лесю — до землі любов!

1965

ГЕРОІНЯМ УПА

Горить у народі і буде навіки горіти
Любов животворча до вас, Героїні УПА.
Тиранам несила любови вогню погасити,
У пітьмі нам світить лиш ваша повстанська тропи!

На ній так жертовно, плече-у-плече з вояками,
Співаючи пісню — ішли ви у праведний змаг,
Щоб владно замаяв над вежами Києва брами
Золотисто-блакитний державний наш прадідний стяг.

Чи можна забути діла ваші світлі й нестерті?
Не раз, як медсестри повстанців і як зв'язкові,
Безстрашно у вічі ви хижій дивилися смерті,
Не раз, мов троянда, цвіла ваша кров на траві.

Відродження спалах — у жертов рясних гекатомбах!
Це відає ворог і нині, тому культобман
Підсовує хитро у танців виснажливих ромбах,
Щоб нам пов'ялити мети запахущий Євшан.

У Рідному ж Краї, усіх що стоять на сторожі
Культури скарбниці, її самоцвітів-перлин,
Проторять за грати кати й яничари ворожі
Або на заслання, де теж їх чекає загин.

Це ж ви, Героїні, в жертовній борні за свободу,
З Героями разом — яскравий змагання пролог.
На ваших слідах знов там велети дужі народу
Востаннє повстануть — здобути вінок перемог!

1967

СПАСИБІ ВАМ ЗА ВСЕ

Зелені й скелясті шпилі Верховини,
Де струнами вітру Говерля несе
Вояцькі мелодії в шир України, —
Спасибі, спасибі усім вам за все!

За те, що повстанцям в морозній зав'юзі
З печер ви творили безпечне житло;
Що сосни, спаливши себе задля друзів,
Їм з ватри своє роздавали тепло.

Чи можна забуть, як голодних роками
Живили добром ви запасів лісних,
Як білки шляхетні дрібними руками
Солодкі горіхи носили для них?!

Спасибі й за те, що збройниць гірські бази
Ви там вартували в походів часи,
Щоб певно вертались бійці до оази
У вашій твердині потуги й краси.

Бувало, що ворог хотів брати гору
Над вами в нічну, несподівану мить.
Він згинув, а скелі знов бігли угору,
Щоб сонце звияжною вістю збудить.

Либонь і тому не були вої схильні
Піддатися путам життєвих скорбот,
Бож ви, споконвіку незборністю сильні,
Вдихали снагу їм з надлюдських висот.

Зелені й скелясті шпилі Верховини,
Де струнами вітру Говерля несе
Вояцькі мелодії в шир України, —
Спасибі, спасибі усім вам за все!

1981

ЛИЦАРСЬНА ЕПОХА

Лицарська епоха все твориться тими,
Яких знаменують лицарські прикмети:
Це вої, надхненні думками святими,
А Нації Дух їм окрилює лети.

Не мають прикмет цих кроти і лисиці
(Навчав нас Григорій про людські природи!),
Вони тільки риють, плетуть небилиці,
Або хитро ганяють наш прапор свободи.

Та ми непоборними будем бійцями,
Ніколи спільноти не мавши з пільмою,
І прагнем звияжно схреститись мечами
В останніх, майбутніх боях із Москвою.

Всім лицарям справжнім — бої за свободу —
Снідання, обід і вечеря багата.
Чи ж приклад УПА не дала для народу,
Бої уважавши лише днями свята?

Хай завжди палає в нас дух героїчний
І єдність зміцняє нам на чужині,
І благословить буде Бог доброзичний
Усіх, що посвячені тут Україні!

Лицарська епоха гордиться такими,
Що надособову плекають духовість,
За "ранги" немає борні поміж ними,
Лицарський закон — це жертовна готовість!

1973

ЕСТАФЕТА

Чергуються часто воля й неволя,
Бож на багатства підземного поля
І на понадземні його карати
Все зазіхають сусідні пірати.

Де сила береться в нових повстанців,
Як знов воюють в походах і з шансів,
Хоч голод і холод щирить їм зуби,
Пірати ж погрожують вістрями згуби?

Повстанці — синове Землі Святої,
Яка споконвіку родила воїв
Для Скитів, Антів і Русів величних,
Та й українських нащадків дідичних!

Вітчизняні гори й низинні далі —
Це кров'ю освячені Предків скрижалі,
А хто їх духу пройнявся собором —
Під естафети ставав омофором.

В тій естафеті скривається тайна:
У смерті потуга є життедайна,
Бо кров попередніх рідних Героїв
Наснажує міццю наступних воїв.

Віддача кровна за крові давання
Продовжить священне своє тривання —
Аж у державні одягнеться шати
Вітчизна наша, о сестро і брате!

Та станеться це в заповітну днину,
Коли там народи скуті до чину
Підійме, нарешті, гасло єднання:
“Свобода усім — через спільне повстання!”

1983

**
*

Ви не кажіть, що там завмерло все,
Відколи вої з Руху Спротиву — в Сибірі, —
Хіба ж не чути, як тирана знов трясє
Підпільний рух, народжений у ширшій мірі?!

Ідуть поміж народ одважні зв'язкові,
Дають йому інструкції таємні,
Як ланки множити, як люди бойові
Зривати мусять ланцюги яремні.

Якби не зв'язкові, то звідки б знати нам,
Що нині діється у Києві чи Львові?
А вісті їх орел, крилом невидним ворогам,
Приносить на чужину — у живому слові.

Народ наш є орел, якому Божа сила
В тривожний час готова допомогти,
Але тоді лише, коли орла обидва крила
Його підносять рівночасно до Меті.

Зв'язок з Вітчизною — це благодать для нас,
Що все підвищує температуру духу,
Та дух і на чужині взиває повсякчас
До з'єднаного — із народом — визвольного руху!

1983

ГРОНА ГРОН

Благословенні грона грон
З лози, що крові струм напоїв,
Лунає з них суремний тон
В землі похованих Героїв.

Благословенне з грон вино,
Що в вірі п'єм, мов Свят-Причастя,
Об'явленням таїн воно,
В нім міць просвітлення і щастя.

Як діти Рідної Землі
Пили побожно з тої чаші,
У ночі безпросвітній млі
Стрясли походом душі наші.

Благословенні грона грон
З лози, що жертви дух окрилив,
В житті народу — він закон,
Що повені повторить вилив.

Повторить неповторний чин
У більш напруженім змаганні,
І скаже донька, скаже син:
— Ми вільні! Це був бій останній!

1968

ЛЮБОВ ДО ВІТЧИЗНИ

РІДНІ СІТІ

Ми розійшлися у широкому світі
І маємо на собі рідні сіті,
Крізь отвори проглядний їх полон,
Бо бачимо картини, наче сон:
Усі дороги, що вели угору
І сяйвом наливалися до зору.
Тоді ми в пориві юнацьких сил
Напружували розмах духу крил,
Ширяли соколами у блакиті,
Де вільности шляхи були відкриті.
Коли ж у громах наступали хмари,
Ми за удар — давали їм удари!
Але з луною пережитих літ
Погнав нас вихор у далекий світ,
І з нами разом — тіні надвечір'я,
І соколів розшарпуване пір'я...
Та, наче двері в ранішній порі,
Знов отвори відкрили ятері,
Щоб ми пройшли рішучою ходою
І світ на поміч кликали з собою
Туди, де в лихоліття грізний час
Калина віття підняла до нас!

1961

ШОВКОВА ХУСТИНА

Коли зближалась буря знову,
Мені — прощаючи у світ —
Хустину Ти дала шовкову
На спомин юних щастя літ.

Хустину, Мамо, я наділа,
Та згадувать не мала змог,
І кожна квітка побіліла
На ній в час мандрів і тривог.

Замкнув до Тебе ворог брами,
Дорожній пил обтрясся з ніг,
Але вернулась я думками
Під хати рідної поріг.

Тому на цій хустині білій
Так рясно квіти знов ростуть,
У невмирущій, Мамо, силі
Все незабудьками цвітуть.

1962

НА БЕРЕЗІ В ПРИЧАЛІ

Кораблі пливуть на морі,
Де розбурхалися хвилі.
Вже погасли в небі зорі.
Скрізь тумани темнокрилі.

Та на березі, в причалі
Ми лампади засвітили
І молилися в печалі,
Кораблі щоб не зблудили.

Де ж є вітер, той прихильний
Нашій мрії, що чекає?
Чом на морі вихор сильний
Кораблі всі завертає?

Тільки меві заскиглили,
Закрутившись, наче в танці:
— Кораблі, що заблудили,
Візьмуть вас додому вранці!

...Лямпи блимають очима,
Кидають світляну смугу,
Далиня така незрима
Обіймає нашу тугу!

1950

ПЕРША ПІОНЕРКА

Хустина її зелена й квітчаста,
Що схожа на полонину Вітчизни,
Симетрія взорів на вставках,
Неначе шляхи, що цілі свідомі,
І пара сап'янців багрових, що грали
Бадьорою скрипкою цвіркуна —
Лише доповняли гожість обличчя,
З якого світла душа промовляла.
Найкраща в ній несвідомість була
Своєї краси, ясної веселки,
Коли в срібне плесо струму дивилась
(Таж дзеркала в пущі не мала тоді!),
Що ніс її образ, ніс у безмежжя.
Не з гордістю, та здивуванням милим
Почула сурму безсмертя свого,
Не знавши навіщо ріка широка,
Не знавши кому то ріка надхнення
Заграла велично — пісню хвали!

1964

ПО-БІБЛІЙНОМУ

Вже рік один тут живемо в землянках,
І лиш надії зірка нас кріпить!
Учора знов приїхали три сім'ї...
Просила жінка дещицю муки
Позичити, щоб корж спекти дитині.
І як не дати їй, хоча весною
Мішок легкий, легкий, немов пір'їна...
Та й інші ще з мищиною прийшли,
Яка за них говорить: наповняйте!
Тяжкі життя початки на чужині...
Даю й даю і Господа благаю:
— О милий Боже, чудо повтори
Із рибами трьома й п'ятьма хлібами!...
Моя ж блакитноока доня враз
Молитви сонце запалила в вірі:
— Людей багато, Боже, нам пошли,
Я все роздам, що маємо в запасі,
На лишки ж кошики приготую!
...А в нас немає кошика одного,
Ой лелечко, лишень — мішок!

1964

ЖАЙВОРОНОК

(Українські пісні — в чужині)

Нині попід небом синьочолим,
Як диск сонця став над видноколом,
Як з плугами вийшли ратаї, —
Над широким піонерів полем
Він пісні роздзвонює свої.

Наливає щедро в тії трелі
Звуки сталі, срібні і веселі,
Тож плугів не чути, лиш одна
Простяглась над фермерські оселі
Мерехтлива і лунка струна.

Як же в простір прилетів чужини
Цей співак невтомний з України —
Жайворонок сизопер?
Чи у серці рідної людини
Він укрився й випурхнув тепер?

Та щоб кожна пісня над полями
Ще й надхненно квітла кольорами
І жила на преріях віки,
Заплітає у симфоній гами
Сорочок барвисті вишивки.

З піонерів серця взявши тугу
До свободи, — пісню першу, другу,
Третю, — нескінченно дзвонить він.
Так Вітчизні бойову прислугу
Чинить жайворонка дзвін!

1964

ДЖЕРЕЛА ПІСЕНЬ

Зелену барву дасть трава,
Багрову — сік Калини,
І завжди п'ють пісень слова
З джерел природніх плин.

Як небо вилле й свій узвар —
Слова ковтають жар зірниці,
А вітер шиє їм киптар,
Дзвінки дарують тони птиці.

Та Хтось, що духом сяє скрізь
І володарне право має,
Хребтом в піснях стає, мов вісь,
Священнодіяти взиває!

1968

ТАЙНИЦЯ ТРЬОХ КЛЮЧІВ

*На 35-ті роковини одруження —
Сенаторові Павлові Юзикові
і його дружині Марії.*

На преріях лани пшеницю колосили
І клени-вартові промінювали жар,
Як піонери всі чекали диво-сили,
Святої їх Землі — в Канаді сущий дар.

Враз уродився син батькам у Саскатуні,
І в хаті три ключі принесла доля там.
В житті труднім він ріс, та пильно в серці юнім
Себе питав щодня: “Де ж світло тих трьох брам?”.

Зростала туга в нім, яскраво ткалась мрія,
Як на шляху знечев'я угледів писанки.
Котилися вони із фарми, де Марія
В мистецтва ритуал вдихнула нам віки.

Обраницю він стрів і серце їй надхненно
Відкрив ключем, в яким любов, немов жар-квіт.
В день шлюбу молодят три дзвони торжественно
Достойности псалом співали в білий світ.

Знайшли й “Сини Землі” Киріяка нагоду
Здійснити наяву свій животворчий зміст,
Жрекиня це ж краси з'явилась для народу
І хоч куди козак, в нім провідницький хист!

Зостались два ключі і земляки чекали...
До брам котрих Павло знайде священну путь?
В морях життя гули відчали і причали,
Марія ж в писанки вкрапляла долі суть.

Тайниця трьох ключів і брам відома нині,
Як батьком є в сім'ї — історіософ-трибун...
Хай довгі ще роки — на славу Україні —
Настроюють народ мажори ваших струн!

1976

МАТЕРІ ІВАНА ОВЕЧКА

на 87-річчя

з побажанням доченатися 100-річчя

Хоча я Вас не знаю, та добре знаю сина,
Яким гордиться може Соборна Україна.
Коли ж образить Матір його хтось із людей —
Той біль серця відчують у тисячах грудей.

Складних тут філософій не треба допомоги,
Як глянem на тернисті, проверстані дороги,
Тож вичислять не хочу в день Ваших уродин,
Що змалював там кров'ю у власних творах син.

- 7 Хай сниниться Усесвіт, як обіймемось ми,
- 2 В його душі зміцняли за нашу кращу долю?!
- 3 Тому з любови нині, неначе із троянд,
- 4 Вісімдесят і сім я сплітаю Вам гірлянд.

- 5 Також прошу дозвольте, й мені в день цього свята
- 6 Назвати Вас достойним і милим словом "МАТИ"!
- 7 Хто ж, як не Ви, завзяття до боротьби за волю
- 8 І світле сонце в небі розвіє жах пільми!

(Відгук на статтю І. Овечка "Чи тільки особиста справа" в К. Ф. ч. 24. 1974.)

ДВІ СЕСТРИ

*Зої Плітас і Галі Янішевській —
дітякам УНР і Союзу Українок Канади*

Просторів барви кличу я до хати,
Щоб ними привітання змалювати,
І надійшли враз очі сині й карі, —
Дві сестри — в нерозлучній парі!

У синіх свято — й карі славить мушу,
І зглибити в очах думки і душу,
Вітрила ж їх у білій ось обнові, —
Дві сестри — з'єднані в любові!

Кудись вітрила линуть в далечині...
Чи не в полтавський степ на Україні?!
Таж нині він там і Сула чекають, —
Дві сестри, вас вони вітають!

Почуймо тії обжинкові луни,
Бож золоті роздзвонюють їх струни:
— За вірність у погоду і негоду,
Дві сестри — честь вам від народу!

Але й в Канаді за труди завзяті
Щоб теж вітрила в нас були крилаті,
Нехай вам буде слава, очі сині й карі, —
Дві сестри — в нерозлучній парі!

8 квітня 1973

ЩАСТЯ

У сні приходила до нього Пані,
Крилата і величної принади,
А з постаті й очей її — каскади
Довкола розливалися світляні.

У неї на руках були кайдани,
Хоч виглядало, що вона свободна,
Усмішка ж і ласкава й своєрідна
Йому немов казала: “Мій обраний”!

В екстазі стрів він вираз янголиний
Шляхетного й надхненного обличчя,
Що мало щось із Божого величчя
І душу поривало на вер^щ~~х~~^{и,и,и}ви.

“Ти хто?” — він запитав її покірно,
Як почала вже крилами рушати.
“Я Щастя, і тобі, неначе мати,
Служити хочу безкорисно й вірно.

Прикуй мене до себе, мій хоробрий,
Мої ж бо пута золоті й чудові”...
Та заки він надумався, шовкові
Два крила понесли її за обрій...

1966

ЧУЖИНЦЕВІ

Ой, мене не причаруєш ти,
Бо думки й бажання в нас не схожі.
Не могла б я задля суєти
Присягнути вірність і вельможі.

Ти, на жаль, так любиш тільки блиск,
Золота саякого сили владні,
Я ж — духові прямуювання й риск,
А монети — речі другорядні.

Дальше бачити не вмієш ти,
Як до хвірточки свого подвір'я,
А мене у далині Мети
Кличе Пані рідного безмір'я.

Як до Неї разом ми б дійшли,
Ти Її скарби захочеш мати,
Я щаслива буду там, коли
Зможу в Храмі — слугувати.

1950

БИСТРА РІЧКА

В долині рине бистра річка.
На березі росте смерічка.
Там кличе милий мій від рання:
— Прийди, прийди моє кохання!

Я одяглася у святкове,
Пошите з білої обнови,
Рожеву стрічку — на волосся,
Любов'ю серце налилося.

На крилах вітру поспішаю
До золотої брами раю...
Кому ж тут простягнути руки?
Чиї, чиї я чула звуки?

Нема на березі нікого,
Немає милого, небого!
Де ж він? Де ж він? — Я до смерічки...
— То дзвонить гук на спадах річки!

1950

КАЛИНОВИЙ ВІНЕЦЬ

В гаю́, у зеленому гаю́
Ромашку́ ску́бу і питаю́:
— Пелюстко, де слово ясне,
Чи любить мій милий мене?

Та гульк! — він передо мною
Враз тихою вирну́в ходою
І, місто визнання слівець,
Дав спершу з калини вінець.

Як потім шепну́в він: “Єдина”,
В гаю зашуміла калина...
Як мряка була вже густа —
Злучились лиш наші вуста.

Хоч милий вінець калиновий
Мені на чоло клав з любови,
То ягід його я красу
Нездавлену в хату несу.

Коли б на чолі моїм плями
Там очі уgliedили Мами,
Недбальство дівоче мені
Вона не простила б, ой, ні!

1945

СЕРЦЕ В СЕРЦІ

Як же сталося те, що над землею
Раз, либонь, стається за віки?
Серце в серця загорнув кирею
Хтось магічним доторком руки.

Затремтіло серце, і Жар-Птиця
В нім співає пісню всіх пісень;
Не кажи, що сон йому лиш сниться,
Таж довкола голубіє день.

Джерело там б'є, де безнадія
Висушила серце до ширця,
Понад ним крильми лопоче мрія,
В ній нема початку, ні кінця.

Та з проміння сонця в буйнім герці
Чи ти бачиш, Друже, що сплелось?
Образ дивний: наче серце в серці.
Побільшилось і вросте ось-ось...

23. 8. 1954

ШЛЮБНА ПРИСЯГА

"Ласкавий серпень"...

М. Драй-Хмара

Навік Присяга сполучила,
Вірніша, ніж людей всіх віри.
Якщо хтось ще не бачив крила,
Погляньте на Присяги шири:

Життя колишне і сучасне
В вінку сплело з майбутнім руки,
Та чи величне і прекрасне
Народить і в людей спонуки?

Уста мовчать, коли відкрито
З душі співають сили щерті:
— Ця вірність, хоч із цього світу,
Та буде вірна й після смерти.

В житті дари поділить Долі, —
В добрі — часть більшу схоче дати,
Як завихрить на сніжнім полі —
Заслонить, наче дахом хати.

Колись, як зійде надвечір'я,
Вгорі дві рідні душі стрічні
Зіллються в Небі. Їм сузір'я
Заграють гимн про вірність вічну!

МІЙ ПРАЩУР

Блакитноокий Пращур мій
Прийшов у гори з Запоріжжя
І там, насеред бездоріжжя,
Напнув на́мет вояцький свій.

І битви пригадав долину,
Де всю рідню орда змела,
Та він, єдиний із села,
Доніс тоді на Буковину

Двосічний меч, здоров'я й хист,
Як архітект із Бога ласки;
Таке добро, після поразки,
Врятоване під вихру свист.

В полон не здавшись москалеві,
Палкий мазепинець-козак
Угору зір підняв на знак
Покори — тільки Господеві.

Щоб нарід духа знов скріпив
(На лави рушити ворожі!)
Він збудував святині Божі,
А в брами — Хрест і Меч — врізьбив.

1964

З ПЕРСПЕКТИВИ

Як дивишся зблизька — лиш темна пляма,
Як з перспективи — цвіте панорама,
Що стрічкою Пруту там перетята,
Біліє у лузі голубка-хата...
Чому, думко, тужиш усе й невпинно?
Ти снишся щоночі, о Буковино!
...Човенце на хвилях, які втопили
Весло. Я руками гребу щосили.
Веселої хвилі чутно балачку:
“Човенце, зроби но сьогодні “качку”!”
Вже з берега кличе тривожно Мати,
Хоч я не боюся, мій Пруте-Брате,
Лягаю на хвилю і в срібній піні
Несеш мене ти до Сестички-ріні.
Над нею мелодії вітру ширші
І можна б яскраві писати вірші,
Бо променів сонця не зрахувати —
До серця мене пригортає Мати...
Крізь темряву літ, наче сон щасливий,
Я бачу картину цю з перспективи.

1962

ДАНТЕ І БЕАТРИЧЕ

Не самітний був Данте на вигнанні,
Коли йому співала в жилах кров
(Як духа порив перший і останній!)
До Беатріче — пламенну любов.

Вона щодня, у мрії мрій світляній,
Його відвідувала знов і знов,
А він врізьбляв у рими многогранні
Величній зміст їх зустрічів-розмов.

Та ким була чудова Беатріче,
Що з даліні усіх ізгоїв кличе?
Вона ж дорожча від життя й сім'ї!

Мав і Шевченко дівчину Оксану,
Свою щемливу, незагойну рану...
Також Земна Мадонна звуть її!

1964

МОЛИТВА

Створи нас, Боже, знов людьми такими,
Як наші Предки в юних пралісах,
Які жили законами Твоїми,
Бо в весни, літа, осені і зими
Їм душі окриляв свободи стяг.

Та заки вчиниш це, веди путями,
Де лиця б'ють бичі Твої вихрів,
Щоб ми ридали ридма за дарами,
Що Ти подарував перед віками,
І дух Арідника їх утопив.

Дай в покаянні мить одну-єдину,
Коли роса обмиє тьму зі скронь,
Щоб кремнями прозріння без упину
Кресали ми щодня аж до загину
Із наших душ священний Твій вогонь.

Тоді хай щиро брат обійме брата,
Тоді й незнані досі дива-див
Сотворить дружня лава їх крилата,
І дужих велетів дасть кожна хата,
Щоб стяг свободи знов залопотів!

1980

СКИБКА ХЛІБА

Убогим людям Бог-Отець
Дав нині хліба бұханець,
Мені ж — маленьку скибку, Чи то
І в неї міць життя налито?

Усі спожили благодать,
А я боюся й починать,
Бо голод — чую ж без упину —
Навідає оцю країну.

Я скибку нюхаю щодня,
Чекаючи на завдання,
І так живу і жити буду
До дня Страшиного Суду.

Тоді у безпросвітній час,
Як прийде знов Господь до нас
І хліба більш не схоче дати —
Його я доторкнуся шати

І попрохаю в чорний день:
— О Боже, дай благословень
Моїй Ти скибці та й з амбони
Сам обділи людей мільйони!

1966

Для мене днина
Без пензля й фарб —
Ніч чорноплинна,
Скорботи карб.

Для мене днина
Без образків —
Немов родина
Без дочок-синів.

Під тиском змори
Години йдуть,
Нове знов горе
Хіба ж прядуть?

Три роки смутком
Налялялись вщертъ,
Та їх прибутком
Не буде смерть!

З-під пензля нині
Зійшлись віки:
В моїй хатині
Скрізь — образки.

В них різнорідні
Барв голоси,
Хоч однозгідні
Шпилі яси.

О Рідний Краю,
Малюнків хор
Тобі співає
Хвали мажор!

21. 8. 1977.

Н. Щ.

Чи трудно в самотності вірщі творити?
Яка ж то самотність, як думи з тобою,
І в кожну хвилину ти повний собою,
І вмієш на холоді сам себе гріти!

Надхненний Поете, занурюйся в глиби,
Що тільки тобі в собі видні і знані,
Але аромати їх благоуханні
Неси як дарунок у людські садиби.

Без пахощу думка — зів'яла билина,
Товариш бездушний, супутник безпутній,
А тим ароматом, що думці присутній,
Наснажиться навіть бездольна людина.

Мій друг, що в обставинах жив найтрудніших,
Розправив недавно насуплені брови,
Ми ж разом ходили в пахучі діброви
Високих думок, — у житті найцінніших!

1972

СОКОЛИ У СКРИНІ

Багато ось віршів преться до друку
І кожен хапає мене за руку:
— Дай же нам місце! Ми ж довго чекали
В хаті твоїй — на відчали!

— Замовкніть! — прошу я, — хіба ж ви діти?
Вас терпеливості слід би навчити!
Чому місця в книзі для всіх немає —
Це і найменший між вами знає!..

Найменші мої насупили брови,
А більші кують тайкома підкови
Своєму Пегасові, що тупоче, —
О стримуй віжки його, світла ноче!

Мовчать найдовші... Хоча від порога
Їх, мабуть, заманить вранці дорога,
Але і вони мусять зачекати
Аж поки... Аж я... Ліпше не досказати.

Чи хочуть-не-хочуть — замкну їх до скрині,
Якої всі стіни — мов небо, сині.
На них соколів я малюю в русі,
Хай вірші мої зміцняють на дусі!

Їх відімкну, може, через три весни,
Як лід на ріках знов три рази скресне,
Тоді, соколи, через вікна хати,
І ви злетите, щоб під небом ширяти!

8. 3. 1984.

ТАК ГАРНО МАНДРУВАТИ

Так гарно мандрувати в час вакацій влітку,
Відчувши наче свій владарний зов простору:
Нам сонце кине золоту наснаги квітку,
А небо синій усміх увіллє до зору!

Так гарно мандрувати жваво й без упину
І в край чужий не запускать душі коріння,
Та в душу кожної зустрічної людини
Своєї правди й віри сіяти насіння!

Так гарно мандрувати й міряти дороги
З людьми, що з'єднані бажанням і думками:
Сильніші радо слабшим, в їхню мить знемоги,
Клунки допоможуть нести дружніми руками!

Так гарно мандрувати разом у погоду,
Але ще краще, як нависнуть дні похмурі,
Бо ті, що післанцями є свого народу,
Завжди тісними йдуть рядами проти бурі!

Так гарно мандрувати в час вакацій влітку,
Не змарнувавши ні одної там хвилини...
Нам сонце кине золоту наснаги квітку,
Щоб ми пройшли простори — на славу України!

1978

СПІВ РІЗДВ'ЯНОЇ ЗІРКИ

Про що Різдв'яна Зірка нині
Співає кожній тут людині?
Співає, що Спаситель світу
Родився знов і жде привіту
Не в хаті вільної країни,
А в підземеллі України!

Він символ волі для страждених
Що із Голгот хрестів численних
Там воскресають у народі
І кажуть Іродові: годі!
Так Симоненко слова стягом
Враз проти нього став до змагу,
Лук'яненка ж борня і віра
Схитнула твердь тюрми вампіра!

Про що Різдв'яна Зірка нині
Співає кожній тут людині?
Співає, що Христова Мати
Вже іскри в попелищі ватри
Роздмухує і гріє Сина, —
Аж усміхається Дитина!
Кріпись, обрана Мати Божа,
Не вб'є Дитини рать ворожа,
Як біля підземелля входу
Стоять нові бійці народу!

Та ще Різдв'яна Зірка нині
Співає кожній тут людині:
— Відродження я іскри сію,
Що воскресять нову надію
І в серці Божої Дитини
З'єднають вас із серцем України!

1975

ПОВОРОТ ДУХА

*На вічну пам'ять
інж. Олександри Палієнко*

Озався враз Рідний наш Край кличним дзвоном,
До Храму спрямовує дочок-синів,
Хай поворот Духа звеличить їх спів,
Достойно його привітає поклоном!
Хоч тіло лягло під землею чужини,
Для росту дасть соки траві і квіткам,
Та Дух українки жить хоче лиш там,
Де сонце в блакиті — мов стяг України!
Родино і Друзі, чи слід сумувати?
Як Дух не вмирає, то смерти нема,
Бож супроти неї безрадна тюрма,
Безсилі тирани й простірні загати!
Дзвони, Україно, дзвони невгомно,
На пам'ять тієї, що вірна Тобі,
Від нас відійшла в цій жорстокій добі, —
Прийми ж її Духа у зріднених гроно!

12. 9. 1973.

З ДУМОК Г. СКОВОРОДИ

Філософе рідний, то Ви нас учили:
“Для чесної праці не жалуйте сили.
Людину ведуть до небесної брами
Ціна її й честь, — це ж одне і те саме!

Вам чистого духа осквернить не може,
Хто має в калюжі Прокрустове ложе,
А в тих, що душею гидкі й повні мести —
В малюнку й герой навіть буде без чести.

Пиха й хижа заздрість — це лихо погубне,
Та скарбом — життя людське несамолюбне.
З жертвності золото скуйте обнови,
Жертвність — корона святої любови!”

1973

СТЕЖИНА ВСІХ СТЕЖИН

Між стежинами людськими
Є стежина всіх стежин;
Он хребтами гір стрімкими
Олень скаче до вершин.

Вітер, володар простору,
Не задихавшись ні раз,
Перестрибує угору
Не один кущ-перелаз.

Добре, як у день погожий
Видно кожну кручу й яр,
І спіральне сонце Боже
Проясняє плеса хмар.

Хутко йди також, людино!
— Таж навіщо вгору йти?
А як нічка чорноплинно
Стане впоперек мети?

— Хутко, хутко йди угору
І прояснюй вдень і вніч
Землякам — пільму простору —
Сяйвом думки й серця свіч!

— А за труд наш від народу
Нагорода там яка ж?

— Відкидає нагороду,
Хто шпиля здобуде кряж!

1980

ПРИСУД УКРАЇНИ

Як тіло вмере, душа у Рідний Край
Полине. І питає Україна:
— В яких мене прославила ти чинах
Там на вигнанні? Оповідай!

Чиясь душа поблідне, мов папір,
Розвіятись запрагне у нірвану,
Взоривши на Вітчизни тілі рану,
Що учинив Їй тристалітній звір.

Звідтіль уже не буде вороття,
Як голос — громом: "Чом мою свободу
Проїв, проспав ти, викидню народу?
Кладу на тебе вічне каяття!"

1963

ПРИ БРАМІ В'ЯЗНИЦІ

Холодний туман ширивсь без перепон,
Як темрява піднялась на дорозі,
А день, що погас, як нездійснений сон,
В рядах передач лежав у знеможі.

При брамі в'язниці чекають жінки.
Їх одяг убогий і ноги невзуті.
У мурах тих судять мужів — гайдуки,
Страждають за правду й сини закуті.

Дві доби не мовкне скрегіт замків,
Жінок жорстоким тривожить питанням:
— Чи ви уздрите ще мужів і синів,
Чи в серці струна обірветься бряжчанням?

Вони ж, у цій темряві днів і ночей
Знущання терплять лише в силі любови,
Їм сон не заплющить скорботних очей,
Бо чують своїх найдорожчих зови.

Та навіть коли занавісу зірвуть,
Де світло свободи уже ледве тліє,
Жінки з передачами далі там ждуть,
Як символи віри, любови й надії!

1960-1967

СЕЛЯНКАМ НА РІДНІЙ ЗЕМЛІ

На прадідній землі — колгоспний хрест розп'яття,
У звенах ланцюгів — призначення трудні,
Та з гучномовця пісня — про щастя і завзяття,
Хоч заробітки людські — голодні трудовні.

І як же вам щодня миритися із тими,
Що примусом женуть на панщизняну путь?
Ви ж тямите роки ті, як вільними були ми,
Тому думки на волі завжди ще живуть!

У черзі днів, що йдуть із злиднями упарі,
Незламна ваша міць, зачерпнута з землі,
Ви роздаєте все, що Бог вам дав у дарі,
Як роздає земля, родюча й в сірій млі.

І дітям, як серця купають їм в отруті,
У школі чи в дитдомі вбивають зради клин,
Ви, наче хвилі рік, пречисті й незакуті,
Змиваєте отруту, ведете до вершин!

Чоловіків, які в колгоспі чи в заводі
Спили зневіри чашу аж до самого дна,
Їх ви, немов спартакки в нескоренім народі,
Вітаєте увечір — із світлом знамена!

У кожну пору й мить, у хаті чи на полі,
Задивлені в одну й єдину ціль свою,
Бажаючи невтомно лиш правди й щастя волі,
Ви в боротьбі із злом — як прапори в бою!

1960-1967

НА РОКОВИНИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Як землю тривожать зловіщі акорди,
Як місця спокійного в світі немає,
Як знов наш народ заарканюють орди, —
Твоє слово, Лесю, нехай залунає.

Нас Ти сподіватися проти надії
Учила колись під час долі лихої,
І хто ж нам про силу й красу творчі мрії
З мелодії Пісні вдихнув Лісової?!

Поетко хоробра, не власної рації
Шукала Ти в ері по-вовчому лютій,
Ти знала, що треба пригадувать Нації,
Ким наш Прометей там до скелі прикутий.

Скажи, чи замало бійців одержимих
Вилонює рідний народ, що в облозі?
Як довго ще пісня сумна буде з ними:
“Біда, ой біда тій чайці-небозі”?

Ти ж бачиш життя й земляків поміж нами,
Хто жертвує все для священної справи,
Хто любить “боротись” крутими словами
Та ще й оскверняє посвячених лави.

Громами, о Лесю, картай нам сумління
На всіх перехресних дорогах чужини,
Щоб клич твій здійснюло й нове покоління:
— Борись і добувайся Батьківщини!

1981

РЕІНКАРНАЦІЇ

Сл. п. Володимира Шаяна

“Навіщо потрібні вам реінкарнації,
Що часто подібні на галюцинації?
Ви б радше створили щось дійсне в природі,
Яке прийнялося б у цілім народі!”

Так люди філософа тут поучали,
Не знавши, що творить відчали й причали
На те, щоб здобути духові вершини
І прикладом стати синам України.

Людей він питався: “Чи в галюцинації
Існує невидний, хоч дійсний Дух Нації?
Відкрийте лиш душі у вірі й надії,
То й вас Він надхненню покличе до дії!”

3. 3. 1973.

**
*

У землю, що вже чорна з муки,
Ти вливсь ногами сам один
І хочеш, простягнувши руки,
Надлюдський довершити чин.

Поміж землею й небом нині
Маяк з духових твориш веж,
Щоб сяяв з нього Україні
Лицарський Орден — до безмеж.

А люди дивляться незряче,
Засуджують тебе в судах:
“Утопію свою, козаче,
Ти твориш тільки на вітрах.

Створи щось видне на землиці,
Що нас в похід вело б усіх!”
Однак, твердіший ти від криці,
Упертістю їх бореш сміх.

Ще й криком будиш людську совість:
— Я ж вам вдихаю ідеал,
Та хтось грядущий здійснить провість
І Орден поведе у чвал!

18. 3. 1973.

УТИЛЕННЯ ДУХА

*Світлій Пам'яті
Проф. В. Шаяна*

Прямуює Твій дух поволі
До брами, яка закрита.
За брамою — руки долі —
Не ждуть від героя мита.

На пройдені всі дороги
Вергнувши життєву змору,
Підносиш духові ноги
Поволі й достойно вгору.

Стук-стук... Відчиняє браму
Ключар старий, бородатий.
Він не питається: "Камо
Грядеши, вою завзятий?"

Він схожий на пращура Орія,
Ти схожий — на Святослава.
У хвилях небесного моря
Зрідняє вас Матірслава.

Мовчанка така врочиста.
Ключар усю правду знає,
Філософа-креаціоніста
У вічність супроводжає.

Уже й золоті трембіти
Вітають Тебе зустрічно,
Тобою створені міти
У Наві грають велично.

Перун виходить напроти,
Приймає Тебе в обняття,
І після років скорботи
Дарує нове зачаття.

“Хай станеться, як співав Ти,
Що я утілюся в Тебе,
Сідай на трон, космонавте,
Царюй за мене і себе!”

І шепчуться душі воїв:
“Чи прийме велику шану?”
А Ти, надхненник героїв,
Показуєш в серці рану.

Чорноземна грудка в рані
Свідкує, життя за кого
Віддав Ти в чеснім змаганні,
Ще й кажеш: “Я золотого

Не прагну, Боже, спочину.
Я звідси бійців у світі
Піднять мушу за Україну,
Щоб волю скули з Амріти!”

...Чий голос враз креше гами,
Стрясає небес чертоги?
Грім котиться за громами
На земні стежки й дороги.

Термосить людей, дерева,
Серця людські електризує,
А далечінь кришталева
Відлунює: це — не всує!

Хто ж відповідь дасть нам нині,
Чи Ти, чи Перун гримить з Нави?
Чи стали в творчій хвилині
Перуном одним оба Ви?!

30. 8. 1974.

СНАГА РІДНОГО КОРІННЯ

Живім усе снагою рідного коріння,
Хоч дерева його не видно тут очам,
Та хто колись напивсь його проміння,
Хай перелле у душі — дочкам і синам!

Вони ж передадуть в черговості дідичній
Своїм нащадкам рідну Святість знов,
І так Дух Нації жить буде в дії вічній,
І буде множитись його дүхова кров.

Ця кров — ознака самобүтності народу,
Понад епохами й границями країв
Нам зберігає рідних звичаїв уроду,
Коли не змішүється з кров'ю дүху чужинців.

Хто злегковажить Дүху Нації закони,
Уб'є у серці самобүтні почүття,
Любов до Батьківщини в ньому захолоне,
Але й запізно буде вже на каяття!

Живім усе снагою рідного коріння,
Що збереже нас на вигнанні, мов Євшан,
Хай душі молоді надхне його проміння,
Щоб рідній Нації служив її талан!

1980

ЛЮБОВ ДО ВІТЧИЗНИ

Як любиш Вітчизну свою понад себе, —
Ти членом є гідним рідної Нації.
Людино, хоч маєш власні потреби,
Їх радо підкорюй найвищій рації!

Любов до Вітчизни чей же не жертва,
І не самолюбна поза з причинами,
Вона завжди щиро скрізь розпростерта
Свідомо й сумлінно — творчими чинами.

Правдива посвята, любов священна
Подяк не чекає і не хизується,
Бо Нації Духом благословенна —
У силі духовій сильною чується.

Людино, Вітчизну люби ділами,
Стань дороговказом, світла частиною,
Тоді аж перевертнів витягнеш з ями,
До цілі навчиш їх іти з Україною!

1978

УКРАЇНСЬКІЙ ЖІНЦІ

Українська жінко, якщо маєш сина
І йому бажаєш успіху в житті,
Ти щодня пригадуй, де є Батьківщина,
Щоб не заблудився на чужій путі!

Українська жінко, змалку тій дитині
У душі лицарську прямоту різби,
Щоб хребет не гнувся у твоїй родині,
Щоб ти не зазнала смутку і журби.

Бачиш, як в сусідів явір он горбатий
Виріс, та не може досягти вершин,
Бо вони забули, що його рівняти
Треба завжди з перших розвитку хвилин.

Українська жінко, в повноліття сина
Наче скарб дідичний — меч йому подай,
І сама промовить з вістря Україна,
Що від сина хоче любий, отчий край.

Меч йому подай, щоб в нашого народу
(На шляхах чужини й в рідній стороні),
Не було спочину, ані переводу
У дерзаннях духа, в праведній борні.

Українська жінко, ти гордися сином,
Що меча відчувши володарний зов,
Батьківщину піде визволяти чином,
Як сурма закликає до походу знов!

1978

ОКСАНІ МЕШКО

Ти найвизначніша жінка сьогодні,
Ти “Жінка Року”, Ти гордість Нації!
Твоя ж хоробрість, діла благородні —
Далекі від сподівання овації!

Тому посилаю Тобі простором
Цю сіль і світлу, мов сонце, хлібину
На рушникові, що чорним узором
Я вишила в мріях про Україну.

Бо чорна барва — моєї землиці,
А Ти — Її сіллю. Без Твого поту
Вона не вродила б із зерна пшениці,
Що схожі на думи Твої достоту.

Хто ж Землю, наче Атлант, на раменах
Тримав, як тиран лютував жорстокий?
Ти сонцем, на Спротиву Руху знаменах,
До наступу кликала друзів кроки!

Цю сіль і світлу, мов сонце, хлібину
Тобі подаю з Твого поту й пшениці,
Нехай світ побачить, як Україну
Пліднила Ти навіть з “психушки” й в’язниці!

1982

ВІДПОВІДІ НА ПИТАННЯ

— Чом п'яти на ногах печуть мене? Обидві п'яти!

— Бож ворог там почав повстанця в п'ятах припікати,
Щоб зрадив, де в Карпатах є ще арсенали зброї.
А він мовчить... Ганьбою зраду ж уважають вої!

— Сьогодні в нігті хтось мені встромляє гострі жала!

— То мучать там правозахисницю, щоб підписала
Заяву покаяння. Хоч вона не раз умліла —
Душі не продала їм задля порятунку тіла!

— Мій зір! Мій зір! Чомусь я ледве бачу, друже милий!

— Оце священика в Сибірі осліпили,
А він до ката крикнув перед вірних збором:
— Даремний труд! Я ж Бога зрю духовим зором!

— Ох, серце, серце, чом ти знов щемиш від болю?

— Таж серце так переживає України долю!

— Чи видержу безсмертно й розіп'яття ворогами?

— Ти мусиш, бож Вона видержує уже віками!

— Чому народи у світах до Неї ставляться байдуже?

— Бо ми замало совість їм термосимо, мій друже.
Коли ж Вітчизни біль нас заболить як власна рана,
Тоді аж звільнимо Її з кліщів тирана!

1983

НАЦІЇ ДУХ

Нам Нації Дух невмирущий
Наснажує всі почуття,
Він і на чужині є суцільний,
Без нього нема для ізгоїв життя!

Утечі були б надаремні,
Бо знайде і в сховку нас він,
А хто б на путі зійшов темні —
Заверне владарно його світлий зрін.

Так добре з ним бути усюди,
Його відчувати в естві,
Як ширить, наповнює груди,
В них сили еднальні налявши живі.

Він вічно й невтомно струмує,
З Трипілля узявши почин,
Свідомістю нас цементує,
Як в асиміляції грозить загин.

Не знає Дух Нації межі,
Він тут, але й там, де ростуть
Державницько-визвольні вежі
Бійців, що долають жертовністю путь.

Чи можна б тебе не прийняти
О сило, з незчерпних криниць?
Ти ж наче наш Батько і Мати,
Родителі рідних орлів і орлиць!

1978

ДІАЛОГ ПРО ПОТРЕБУ ЛЕГІОНУ

Історії два студенти, народжені в цій країні,
Дискутували завзято, як послужить Україні
Відчувши, що слід негайно почати приготування
На днину, коли народ наш підійме Прапор повстання:
— Вітчизна, Богдане, завжди щоденні мої турботи
І якимось ніхто не кличе мене й тебе до роботи!
Ірляндські й польські ізгої не марнотратили силу
І все плянували як би Вітчизну визволить милу!
— Вітчизна й для мене, Павле, сурма в народів тривозі,
Коли на них наступас тиран на кожній дорозі!
А там наш народ чекає ще й помочі у надії,
Що успіхом увінчає свої вільнолюбні мрії!
Нам треба разом на поміч у слушний час поспішити,
Бож ми — хоча на чужині — народу рідного діти!
Нам треба для нього зброю і фонди мати в запасі, —
Такі здійсняямо проекти, вони сьогодні на часі!
— Богдане, лиш я — з тобою? Але ж це до болю мало,
Коли б в московській неволі знечев'я загуркотало!
Таж ми Легіон давно вже в армії мати б повинні,
Але й не пізно творити тепер його в цій країні!
Наш провід в порозумінні з Урядом мусить рішати,
Щоб не збудили запізно нас мегатонні гранати!..

1980

АВРОРА БОРЕАЛІС

Понад темрявою угорі
Нині безліч саяйних іскор лине,
Наче б із Полярної Зорі
Розсівав хтось золоті зернини.

Мерехтить Зоря ця, мерехтить,
І знечев'я гасне сіро-тьм'яно,
І на зміну, через довгу мить,
Спалахає вдруге полум'яно.

Променів яскравих не злічу,
Бо вона їх створює мільйони,
Тільки подивляю досхочу
Їхні блискавичні перегони.

Бризнула знов світла течія
Іскрами на небо і на праліс,
Гасне, розгоряється й сія
Таємничий дух — Аврори Бореаліс!

Міт Парк, Саск. 1950

ГАРМОНІЙНИЙ ХОР

Тут сонце стоїть на белебні
І має небесним прапором,
А скелі — прадавні велетні —
Не гнуться під вітру напором.

В долині палкі пойнсетії,
І пальми із зелен-волосом
Кантати високолетнії
Співають сопранним голосом.

В гармонії з дня героями,
Для людських сердець відчинених —
Вторить океан прибоюми, —
Контральтом валів запінених.

На горах сосна нескилена
Не чується конкуренткою,
Бо, віттям шумким окрилена,
Хористів цих є диригенткою!

Санта Барбара, 12. 2. 1967.

Скелю б'ють морські прибої
І на ній лишують сіль,
Та стоїть вона в спокої,
Бо не відчуває біль.

Чом сльоза, заллявши око,
Не різьбить у нім хуртеч,
Тільки в серці, так жорстоко
Коле, мов троюдний меч?!

1974

**
*

Як метеор паде в душі глибінь —
Душа переливається до нього,
І творить з ним одну живу яскрінь,
Що повна сяйва золотого.

Тоді, почувши в тілі тісноту,
Вертаються у простір безграничний,
А він питає: Хто цю ясноту
Приніс? Душа — чи метеор космічний?

1983

ОЗЕРО ЮНОСТИ

Озеро Юности, славне з одвічної вроди,
Звідки взялися твої мінеральні води?
Хвилі з дна темного вгору струмують щомиті,
Барви яскраві веселки до них перелиті.

Пальми на березі, мов вартові стоять в колі
(Вірні союзники доброї людської долі),
Шумом крилатого листя шепочуть нам псальми,
Перші уранці збудившись... О пальми!

З ними еднаються дружні птахи голосами,
Спершу так ніжно, а потім відвищують гами, —
Тонів вібрації, що розійшлися з кантати,
Травам хвилюють вишивані квітами шати.

В люстрі озернім сонце уже чепуриться,
Грає проміннями вільна, небесна Жар-Птиця,
Риби моторно тут плюскають поплавцями...
Ні, то українці співають - пливуть гуртами.

Радісно кожному в соняшнім краю чудовім,
В Озера Юности струмі живично-медовім,
Тіло і душу враз дивна наповнює сила,
Так почувуються, наче б зростали їм крила!

Лиш, як Великдень озерні відзначають води,
Чути веснянку, бо й хвилі ведуть хороводи:
— Силу дарує нам щедра земля, наша Мати,
Щоб ми могли її вам у потребі віддати.

Даром не часто дається добро для людини,
Ми ж вам даруємо юности розмах щоднини.
Та хто зміцнився з цілющого нашого броду,
Хай віддає в праці силу свою для народу!

Варм Мінерал Спрінг на Фльориді

8. 3. 1978

КУЩ - ДИВОГЛЯД

Фльоридські струми рік, прадавніх і шумливих,
З підземного вогню рознесли іскор рій
У зернах піскових, злотисто-блискітливих,
Незнаних ще умам в епосі запальній.

Мандрівче, якби ти ішов раз до джерельних
Скарбів, шукаючи духових Ельдорад,
Тоді спинися тут, де з насипів земельних
В огненній силі кущ зродивсь, як дивогляд.

Звичайний він, хоча блискуче листя має
І, може, не дає принади вдень очам,
Та в гілках рясних мелодію скриває,
Під вітру шум дзвінкі кантати грає нам.

Лише у час нічний, як в темряві тропічній
Затоне кущ, немов у морі поплавець,
Злітають з гілзок враз іскри фосфоричні
І в небесах ведуть довкола зір танець.

1980

ФЛЬОРИДСЬКІ СОНЕТИ

I.

Видихують тепло довкола хати
Південних трав зелені килими.
Судилося не бачить більш зими,
Холодних поцілунків не зазнати.

На квітах помаранч, немов дукати,
Блищать рої бджілок, бринять крильми
Від радости, бо стрінуться з людьми,
Щоб потім їх медами частувати.

А сонце доброзично шле згори
Проміння в часі творчої пори
Святих обранців світлої погоди.

Бджілок труди нам любі і зрідні,
Як для народу співані пісні,
Які не ждуть нізвідки нагороди!

1980

2.

Святий неспокій збурхує нам кров,
Тому ми часто-густо у дорозі,
Долаємо нові простори знов
Над океаном, що у хвиль облозі.

Кружляє голубий небес покров
Мов Божий стяг при обрійнім порозі,
А хвиль прибої дзвонять про любов,
Яка в серцях не в'яне у знемозі.

В серцях не тихне й поклик громовий.
Ген блискавки освітлюють руїни,
Де земляки ведуть з тираном бій.

Фльоридо, славна вільними людьми,
Як післанців нескорної країни
З відкритим слухом нині нас прийми!

1980

НУЧЕРЯВІ БАЛЯДИ

Ярославові Курдидикові

Кучеряві баляди — глибокі думками,
Навіть глибщі від глибу підземних криниць,
А шари самобутніми орють струмками,
Швидшим темпом, ніж в небі, плуги блискавиць.

Під землею їм тісно. Пробиваються вгору
І розбризкують хвилі, немов для погроз.
І зникають враз хвилі. Є видні для зору
Чуда-дива хвилюючих метаморфоз.

Тишина владно в лузі — на троні з конвалій —
З фіміямі їх творить побожний псалом.

.
На Москву наступають повстанці бувалі
У кольчугі й шоломі, з каральним списом.

Кучеряві баляди, глибокі думками,
Знають тільки вершинні, їм любі путі.
Перевтілившись, в небо врастають дубами,
На діл розсівають жолуді золоті.

І зросте заповітний гай з них дубовий,
Мов святиня, де треба зійтись для мольби.
Там народ налле в жили дубової крові
В тишині божественній, гасло вчувши доби!

1983

Погляньте, як Муж розпростер долоні...

Він з Роду Шляхетних. Він на путях вигнання

Усе помагає своїм землякам у потребі.

Притулить долоні до рани, де соли сипнув хтось

лукавий,

І серце знов б'ється немов не щеміло ніколи!

Ласкавим і щирим словом він брата й сестру звітає

І на скелястій стежині неначе пахнуть троянди!

Свідомість про дужих долонь існування

Наснагу зміцняє — все вище спинатись до цілі

Та й не боятись, що недруг підступно штовхне в яругу,

Коли є долоні... Найдужчі, мужні долоні!

І справді, навіщо Господь дав долоні людині?

Хіба ж не для того ,щоб ними сіяти блекіт!

Хіба ж не для того, щоб садистично душити

Людей, що створили нову Історичну Еру!

“Це заздрість”, — хтось каже, — “бож їх там заслуги

немає"...

Так, чи не так, — хто може вгадати? Одначе,

Зникають причини, як Муж розпростер долоні,

Щоб ними згасити роздору вогонь жерущий.

Долонь таких обман^у в сьгоднішнім світі,

Що сонце схилили б братам і сестрам хоробрим,

Що нам освятили б в іконах обличчя Героїв, —

О Боже, помножуй, помножуй шляхетних людей долоні!

191

ДУША ПОЕТА

Холодний, перший день весни у горах...
Я ж вас люблю, верхів'я, над усе.
Моя душа в смарагдових просторах
Себе завсіди радо рознесе.

Іду я, до рамен припнувши крила.
Тут не в гостині суті справжня суть.
Відчуй, душе, чому берізка мила
Напроти стала, заступила путь?

А посестри її і побратими —
Шипшини, клени й квіти у бруньках?
Хіба стрічаєшся ти вперше з ними?
Забула про бажання в їх серцях?

А скеля ця, така сумна і сіра,
Яку шмагав узимку вихор злий,
Чей ніжності очікує, щоб віра
Не згасла — в силу здійснювання мрій!

Також річки, холодні від зими ще
Ось котять хвилі — спрагнені тепла;
І буревій, як нині знов засвище,
Замовк би коло струму джерела.

Будь щедро о, душе! Немов на святі
Теплом себе видихуй аж до дна,
Щоб простір в барви одягнувсь багаті, —
Хай усміхнеться квітами весна!

Спитає хтось: "Чи й між людьми можливо
Душі довершувать такі дива?"
— Душа поета знає з див найбільше диво:
Хоч видихалась — все ж повна і жива!

Теннесі, 1984

П Е Р Е К Л А Д И
ТЕТЯНИ ШЕВЧУК АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ
із стор. 24-25, 33, 43, 46 і 60

MOLODOVE

A song of praise to my village home,
Molodove was its youthful name,
In my beloved Bukovina,
The oldest village in Ukraine.

Despite its oldness, it keeps its youth,
And even the oldest people sing,
Their voices blend like the waves of Prutt,
On a starry night like bells they ring.

The girls are lovely — willowy,
Fair, blue-eyed, with golden hair —
Oh, what a joy it is to see
Old stock of "Rus" reflected there!

The men are handsome, serious,
Apt in whatever comes to hand —
And how courageously they fought
Defending our beloved Motherland!

And now, though I live in Canada,
The heart remembers still, and thrills
To the scent of blooming acacia,
And I wander o'er the nearby hills...

2.

There were two round hills, (I called them breasts),
Which to explore was childhood mission,
For they exuded through the grass
A very strange, milk-like excretion.

But I never solved the mystery,
The secret of the two round hills.
And now the events of history,
Bring back some unexpected thrills:

The archeologists discovered,
Buried deep, a mammoth bone,
With an elk engraved upon it.
The oldest relic that is known.

Did the secretions of the hillocks
A secret message thus proclaim,
That buried deep beneath the surface,
Lay the oldest totem of Ukraine?

TRIPILLYA

Tripillya, lovely Tripillya town,
The ancient place of great renown,
Where mother was priestess in the home,
Revered as a goddess on the throne.

Tripillya was a heaven on earth
To those who called it their place of birth.
While there, one wishes to kiss the ground,
And burst into song, devout, profound,

In praise of the mother, the priestess-queen,
Who ruled with justice, but was never mean;
In praise of the land, both fair and free
Of cruel oppression and tyranny;

Where people, like flowers of the field,
Never enacted an evil deed,
But followed the precepts and laws for good,
Through the veneration of Motherhood.

In that matriarchical regime,
Men fitted well into the scheme.
Reversal of roles was not a riddle,
They happily played the second fiddle.

Tripillya, lovely Tripillya town,
Our ancient place of great renown,
May your detection be a prophecy
Of hundreds of years that are yet to be.

A PREHISTORIC SEED

To my husband tireless agronomist

Near Kiev, at our famous Tripillya,
Where relics rare abound,
In a little jug deep in the earth
A grain of wheat was found.

Archeologists, in astonishment,
(Instead of the carbon test),
Gave the seed to an agronomist,
To do what he thought best.

He promptly planted the little seed,
And tended it with care,
But nothing happened for three months,
And he was in despair.

He gave up hope, until one day —
Imagine his delight —
The seed produced a head of wheat.
A most exquisite sight.

"Oh, you capricious little seed,"
The agronomist said,
"I've waited three whole months for you.
I feared that you were dead."

The head of wheat said testily:
Why such confounded fear?
For you I waited not three months,
But all of three thousand years.

LELYA

Oh, greetings, my blue-eyed ancestress Lelya!
The beautiful ruler of Dazshboh's empire.
Inspirer of a thousand creative ideas,
The giver of energy and creative fire.

How many, how many fair springs you've awakened
In my beloved but distant Ukraine?
How many times you have ripened the wheatfields
Replete with the glorious, glistening grain!

How many ships have you lovingly guided
Across the creative, turbulent sea?
How many ardent, devout invocations
Have you heard o, Goddess of creativity?

O, Lelya, ancestress of many descendents,
Goddess of true love — for love you bestow,
On those who were loyal despite the oppression —
Who changed not their surname to russianized "ow".

And now, enter, Lelya, a new dispensation.
You have conquered through your children's acumen.
They shall grow and prosper like high bush cranberries,
And bless you, o, Lelya, forever, Amen.

UKRAINE

My people — autochthon of God-given spaces,
One ruler — though reckoned by various names,
Will never surrender his birthright to strangers,
Despite the oppréssion and fraudulent claims.

In Mizyn — a relic was found (second stone age),
A calendar sculpted on the old mammoth bone.
A distant bequest to the future descendants,
The symbol that this land was their very own.

One race had inhabited this ancient country,
The relics of Dnipro, and Tyssa and Prutt,
Confirm that our forefathers were the creators.
Proclaim to the world the self-evident truth.

The dug-outs show one race, one spirit pervading
Round Dnipro and Dnister, round Tyssa and Prutt.
Praise be to the men fighting viperous tyrant,
Who dresses himself in the pirated loot.

ПРИМІТКИ

Геродот — гр. історик з 5 ст. п. Х., автор твору "Історії", в якому є великий розділ про наших Преднів-Снитів. Землю на ній вони жили він називає "Геррос" зн. земля росів (русів).

Триєдине Начало — Сварог, Дажбог і Перун. Ці 3 назви в теогонії Преднів не значили "многобожня", але тільки ОДНОГО БОГА У ТРЬОХ ВИЯВАХ. Напр., у "Влес-Книзі" дощинна 30, рядки 31-35 її невідомий Автор пише: "Якщо буде таний блудень, який улещуватиме богам і відділювати їх від Сварога, він буде прогнаний з роду тому, що не маємо різних богів. Бог є ОДИН І МНОЖЕСТВЕННИЙ".

"Влес-Книга" це оооло 40 старовинних дощинок із виритими текстами архаїчною мовою Преднів, які знайшов полковник Ізенбен 1919 р. на руїнах садиби поміщика Задонського "Великий Бурлун", приблизно 100 км. на схід від Харнова. А. Кирпич переніс ці тексти сучасною українською мовою, а проф. В. Шаян проаналізував їх і донадав автентичність "Влес-Книги". Усі аналізи п. з. "ВІРА ЗАБУТИХ ПРЕДНІВ" видрукував окремою брошурою інж. М. Скрипник 1979 р.

Сварог — Праначало божеського роду, вічне джерело з якого все випливає. Отже, це Сварга (арх.), безменні сині небеса; Дажбог — бог сонця; Перун — бог грому і надхненник лицарів; Утра або Утреня — світанкова Зоря; Яр (Ярило) — бог любови і розцвіту весняних сил природи; Стрибог — бог вітрів; Род — опікунчий бог родини; Жар-Птиця — міт. птиця, що пролітає над світом під час Різдва; Матірслава — міт. істота в яку вірили Предки. Див — зловіща птиця; Мара — міт. лиха істота; Арідник — лихий дух.

Дравиди — темношкірі і найчисленніше плем'я, що жило в Індії в часі прибуття аріїв-оріїв.

Маршрут аріїв-оріїв описаний за уявним пляном і з теперішніми назвами місцевостей.

Санскрит — священна мова в Індії, якою написані Гімни Риг-веди, зн. вісті про знання (рин — говорити, веді — відати, знати).

Проф. Р. Дж. Лейтгам в "Етнографія Європи" ствердив, що Санскрит є європейського походження і поширився в Індії, коли приїхали перші завойовники арії (орії). Проф. С. Піттот в "Стародавня Європа" сказав, що територія поміж Карпатами, Кавказом і Уралом є материзною перших Індо-європейців. А це ж територія України. А. К. Райшавер в "Наукова праця про японський буддизм" написав, що арійські завойовники, які прибули до Індії 5000 р. тому, вже мали із

собою перші Гимни Ригведи. Авторка вірить, що майбутній об'єктивний український санскритолог вирішить цю складну проблему на користь Праукраїни.

Магавіра (санс.) — ужито в розуміння "велика віра".

Магабгарата — епічний санс. твір, написаний в Індії 200 р. п. Х. Його провідною думкою є вчення про Дгарму, себто про лицарність, справедливість і вірність духовому поклонянню.

Арія (санс.) — шляхетного роду. Мовна група "сатем" — східні мови; "кентум" — західні мови.

Вірш "Шановний Плягіяторе" на ст. 60 не відноситься до жодного українського мовознавця на еміграції.

Бож — цар антів, що був розіп'ятий готами 385 р., а з ним його 5 синів і 70 можновладців.

Бесага, тайстра — барвиста торба (гуц.).

Легінь — парубок (гуц.).

Крисаня — солом'яний бриль

Кичера — гора покрита лісом (гуц.).

Грунь — хребет гори (гуц.).

"Остап" (Сергій Начинський) — син правосл. священика на Поліссі, військовий референт КП ОУН на півн. зах. землях України. Загинув 10. 3. 1943 р. в Оржеві.

Марно Боеслав — поет у лавах УПА і редактор підпільного журналу "Чорний Ліс".

Стилізований спіральний орнамент на обкладинці взято з О. Кандиби твору "Шипинці", Чернівецька область.

ДУМКИ ДЕЯКИХ РЕЦЕНЗЕНТІВ

про твори авторки:

Піонери Святої Землі, Євшан і Жар-Птаха.

І. Овечко в "Канад. Фармер" 31. 8. 1968 р.: Лариса Мурович гідно пронесла літ. благословення Олени Теліги. Нескореність перед злом силою, хоробрість і жертівність є домінантною в її поезіях.

Б. Стебельський в "Гомін України" 18. 10. 1969 р.: Герої Л. Мурович живуть ідеями цілої української спільноти. Дух підіймається понад кордони і Україна дише всюди, де тільки живуть українці. Цим вирізняється Л. Мурович від інших поетів.

М. І. Мандрика в "Жіночий Світ" ч. 9. 1969 р.: Філософія творчості Л. Мурович це поезософія виразно і чітко сформульована. Це поезія поривань людини і народів до духової вищості і шляхетності у відношенні один до одного.

Яр Славутич в "Північне Сяйво" 1971 р.: Свідома праця над словом, його шліфуванням, почата ще в Україні, характерна риса творчості Л. Мурович. Її твори це точені, врівноважені вірші з виразною думкою.

Того ж автора в "Західньо-Канадському Збірнику" ч. 2. 1975 р.: Авторна не дивиться на мітологію як на релігію, лише — як на матеріал для власної літературної творчості. Якраз це те, що докорінно відрізняє поетку від Л. Силенка (Орлигори).

Р. В. Кухар в "Канад. Фармер" 7. 2. 1970 р.: Поетна являється перед нами у своїй питоменній шаті — зв'язкової між гомогенними прадідами, окриленими мітом давнини й ідейно спорідненими з ними поколіннями сучасності і майбутнього.

В. Кірконнелл у листі з 30. 8. 1969: Ваші поезії можна за Гераклітом назвати "Пантарей".

Н. Андрусишин в "Західньо-Канадський Збірник" ч. 2. 1975 р. (статтю переклав з University of Toronto Quarterly ЯС): Три збірки Лариси Мурович надруковані протягом короткого часу, осягають яскраво, як денне світло, не зважаючи на досить імпресіоністичний характер... Багато її поезій близькі до націоналізму, але їхні мітологічні складники роблять їх найцікавішими. Її манера, за допомогою якої вона застосовує свої глибокі знання української мітології та етнографії до недавніх історичних подій в країні її народження, — це щось варте подиву.

О. Гай-Головно в "Канад. Фармер" 2. X. 1981 р.: Після вкrocчення життя надзвичайно обдарованої поетичним хистом Теліги, її гідно заступила Мурович. Безперечно з власною (своєю) ідейною наснаженістю й артистичністю, але з однаковою силою.

З М І С Т

ДЕРЕВО РІДНОГО РОДУ

На Предків слідах героїчних	7
Радісний час	8
Вродилася думка	9
Ген понад землею	10
Русь — Рус	11
Сосна і два голубоньки	12
Тут треба однодумно жити	13
Джаган і лопата	14
Враз очі сьогодні	15
Творче слово	16
У пущі перший крок людини	17
Землі багато скрізь	17
Первісна воля	18
Палеоліт	19
Берегиня	20
Підльодовикова ера	21
Календар мізинців	22
Буковинська знахідка	23-24
Древність Буковини	25
Несу в руках серце	26
В цій нещодавно викопаній хаті	27
Освячення хлопчини	28-29
Лад канка	30
Збудились квіти, зела, трави	31
Жрекиня Роду	32
Трипільці щасливо живуть	33
Д а ж б о г	34
Рідний Маєстат	35
Богове Русі	36

П о д о р о ж н и к	37
Ритуал квітів	38
Дівчата і зілійник	39
Сон дерев	40
Земля волошкова	41
Праісторична зернина	42
У Свят — Вечір	43
Врятовані перлини	44
Русокоса, струнка й синьоока	45
Сільський малюнок	46
С о с н а	47
До зелених лугов Трипілля	48
Чом сниться мені	49
Бог один і множествен	50-51
Віра наших Предків	52
Космогонія русичів	53
“Книга Влеса”	54
Панує в “Книзі Влеса” рідний лад	55
Тут на кожній вершині	56
Предка зов	57
Автохтонність	58
Старих понять переоцінки	59
Лист до плягіатора	60
Українські скарби	61
І с х о д	62
Прощання з “русами”	63
Ритуал тисячоліть	64
Переможний похід	65
С а н с к р и т	66
“Березова бібліотека”	67
С к и т и	68
Золотий плуг, сокира й чаша	69-70
Дударківська сокира	71
Антська держава	72
Лицарська честь	73-74
До духа, що вирвався з тіла	75
Імена різні — земля одна	76

Сонця ключ	77
Русь — Рущин	78
Р у с ь	79
Дерево Рідного Роду	80

МУЗА В ШИНЕЛІ

Життя в новій неволі	83
Підпільна криївка	84
Як відаєш підземне гасло	85
Муж — колос	86
Зростає віра в тих людей	86
Т р и з у б	87
Г.Сковорода до вояка	88
30 червня 1941	89
Напередодні боїв	90
Сила духу	91
Воям У П А	92
В о я к	93
Відділ першої У П А	94
Сорок другий славний рік	95
Знайшли спільну мову	96
Україна кличе знову	97
Коляда повстанців	98
Республіки У П А	99-100
Немов у пристані маяк	101
Мак один багровий	102
Світлини	103
Інвокація до весни	104
З в'я з к о в а	105
П о в е р н е н н я	106
Дружня розмова про Музу в шинелі	107
Блакитна Птиця	108
Коли ще туман плив уранці	109
З в и т я г а	110
Чотовий "Острове́рх"	111
Баяда про троянди	112

Один за всіх	113
Баяда про зв'язкову	114-115
Баяда про таємницю квітки	116-117
В рейд ішли ми	118
Слава і честь вам	119-120
У П А невмируща	121
Кого при Вечері Святій я згадаю	122
Титанам У П А	123
Тарас Чупринка	124
Три сурми	125
Будьмо їхньої спадщини гідні	126
На роковини Героїнь	127
Буковинській Героїні	128
Героїням У П А	129
Спасибі вам за все	130
Лицарська епоха	131
Е с т а ф е т а	132
Ви не кажіть	133
Грона Грон	134

ЛЮБОВ ДО ВІТЧИЗНИ

Рідні сіті	137
Шовкова хустина	138
На березі в причалі	139
Перша піонерка	140
По — біблійному	141
Ж а й в о р о н о к	142
Джерела пісень	143
Тайниця трьох ключів	144-145
Матері Івана Овечка	146
Дві сестри	147
Щ а с т я	148
Ч у ж и н ц е в і	149
Бистра річка	150
Калиновий вінець	151

Серце в серці	152
Шлюбна присяга	153
Мій пращур	154
З перспективи	155
Данте і Беатріче	156
М о л и т в а	157
Скибка хліба	158
Для мене днина	159
Чи трудно в самотності	160
Соколи у скрині	161
Так гарно мандрувати	162
Стежина всіх стежин	163
Спів Різдв'яної Зірки	164
Поворот Духа	165
З думок Г. Сковороди	166
Присуд України	167
При брамі в'язниці	168
Селянкам на рідній землі	169
На роковини Лесі Українки	170
Реінкарнації	171
У землю, що вже чорна з муки	172
Утілення Духа	173-174
Снага рідного коріння	175
Любов до Вітчизни	176
Українській жінці	177
Оксані Мешко	178
Відповіді на питання	179
Нації Дух	180
Ліялог про потребу легіону	181
Аврора Бореаліс	182
Гармонійний хор	183
Скелю б'ють морські прибої	184
Як метеор паде в душі глибінь	185
Озеро Юности	186
Кущ — дивогляд	187

Флоридські сонети	188-189
Кучеряві баляди	190
Муж розпростер долоні	191
Душа поета	192
Англомовні переклади Тетяни Шевчук	193-198
Примітки	199-200
Думки деяких Рецензентів на попередні 3 збірки авторки, видані в Канаді 1969 і 1971 рр. п.з. "Піонери Святої Землі", "Євшан" і "Жар — Птаха"	201-202

